

ΠΑΝΔΟΡΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

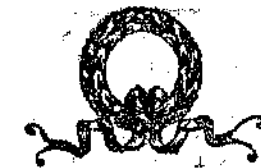
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ

Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ, Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ, Ν. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ, κ.λ.

ΤΟΜΟΣ ΕΝΝΑΤΟΣ.

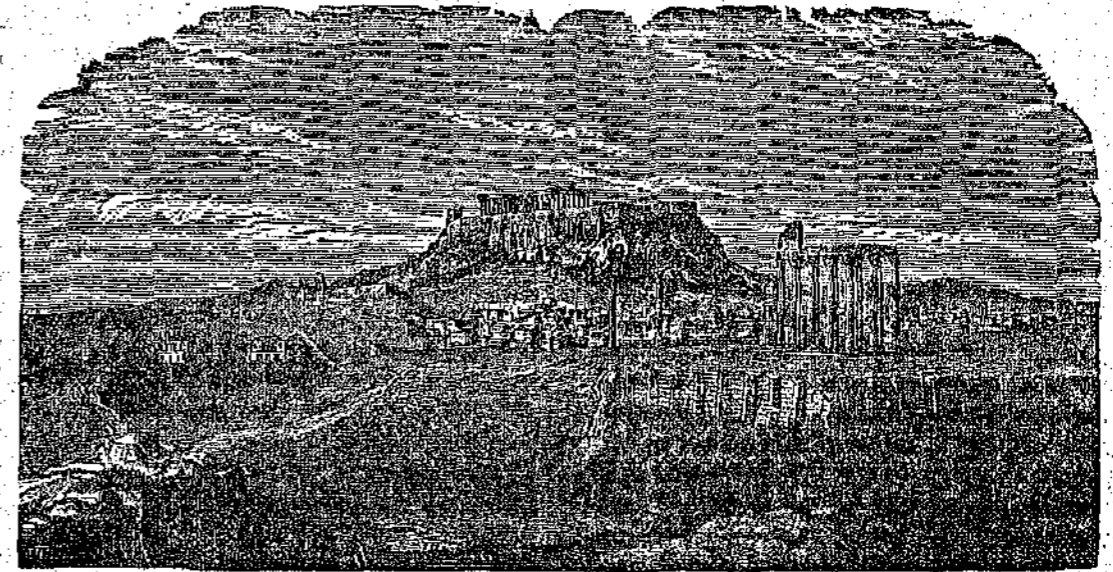
ΑΠΟ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1858 ΜΕΧΡΙΣ ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1859.

ΑΘΗΝΗΣ,

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΠΑΝΔΟΡΑΣ.

1859.

Π Α Ν Δ Ω Ρ Α.

1 ΙΟΥΛΙΟΥ, 1858.

ΤΟΜΟΣ Θ'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 199.

Μ Ε Λ Ε Τ Α Ι

ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΧΩΡΟΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

τ η ς

Η Π Ε Ι Ρ Ο Υ.

— ο ς θ ς ο —

Ἐδημοσιεύθησαν πρό τινων ἐτῶν, καὶ ὁσονόπως δημόσιεῦνται ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς σχολῆς, διάφορα πονήματα περὶ τῆς ἀρχαίας χωρογραφίας καὶ ἰδιαιτέρας ἱστορίας πολλῶν Ἑλληνικῶν ἐπαρχιῶν καὶ νήσων πραγματευόμενα. Ὁ φέλλομεν μὲν πολλὴν χάριν εἰς τοὺς πεπαιδευμένους Γάλλους τῆς μνησθεῖσης σχολῆς, αἵτινες περιηγόμενοι τὰς Ἑλληνικὰς χώρας καὶ πολὺ μοχθοῦντες διὰ τὴν ἐπιστήμην, φωτίζουσι καὶ ἡμᾶς εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἐυδύου μὲν, ἀλλὰ πολυκαθοῦς πατρίδος ἡμῶν, λυπούμεθα δὲ ὅτι ὀλίγον ἢ καὶ κατ'ὄψιν συντελοῦμεν εἰς τοῦτο, ἂν καὶ προσφιλέστατον εἰς ἡμᾶς μέλημα. Ἀλλὰ τὸ Γαλλικὸν ἔθνος εὐάνδρει μέγα δὲ καὶ πλούσιον ἐστὶν, καὶ τῶν ἀπωτάτων χωρῶν τὴν χωρογραφικὴν ἔρευναν εὐκόλως ἐπεχείρησεν ἡμεῖς δὲ μετὰ πολυχρόνιον δουλείαν μικρὸν μέρος τῆς γῆς ἡμῶν ἀπελευθερώσαντες, μάλιστα ἀνηγεύμενοι πόλεις καὶ χωρία καὶ οἰκήματα φιλοδομήσαμεν. Ἀλλὰ πρὸς συγγραφήν τῆς χωρογραφίας καὶ ἱστορίας χώρας τινός, οὐ μόνον πρέπει νὰ μελετήσῃ τις τὰ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων ἱστορομένων, ἀλλὰ καὶ τὴν χώραν νὰ ἐπισκεφθῇ καὶ πάντα

τὰ ἐν αὐτῇ κειμένη ἐπιτάσεις νὰ ἐρευνήσῃ. Ἄλλως ἡ συγγραφή ἄλλειπῆς ἀποβαίνει. Διὰ τοὺς εἰρημένους λόγους ὁ ἀναγνώστης τὸ δυνατόν παρ' ἡμῶν ἐλπίζεται. Ἡ ἀπώλεια πολλῶν ἀρχαίων συγγραμμάτων κατέστησεν ἔργον δυσχερέστατον τὴν σύνταξιν τῆς κατὰ μέρος ἀρχαίας ἱστορίας διαφόρων λαῶν τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἔτι μάλλον τὴν ἐξακριβῶσιν τῆς ἀρχαίας χωρογραφίας· διότι αἱ πανταχόθεν καὶ κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἐπιδρομαὶ βαρβάρων λαῶν μετέβαλον τὰ πλεῖστα τῶν ὀνομάτων, πόλεων, χωρῶν, ὄρεων, ποταμῶν καὶ θέσεων. Εἰς χεῖρονα δὲ κατηγορίαν πασῶν τῶν ἄλλων χωρῶν εἰσίσταται ἡ Ἡπειρος. Ἐκ τῶν δέκα καὶ ἑξ βιβλίων τοῦ τῆς Ἡπειρωτικῆς συγγραφῆς Κριτολάου οὐδὲ ἐν τριτάτῳ μέρει ἡμῶν περιήλθεν ἕκ τῶν ἱστοριῶν Θεοπόμου τοῦ Χίου μόλις μικρὸν χωρίον, ὅπερ τὸν τόμαρον ἀγορᾶ, ὃ Πιλίνιος μᾶς δέδεικται ἀπωλέσθαι δὲ καὶ τὰ πλεῖστα τῶν βιβλίων τοῦ τῆς Πολυβίου καὶ Διοδώρου τῶν περὶ τῶν τῆς Ἡπέρου πραγματευμένων· μέρος τι τῶν τοῦ Στράβωνος κείπαι πρὸς δὲ τοῦτοις ὁ γεωγράφος οὗτος δὲν ἐκρίνειν εὐλόγον νὰ διαλάβῃ περὶ χωρῶν ἤδη ἐρημωμένων περικοπαὶ δέ τινες ἐκ τῶν συγγραμμάτων ἄλλων συγγραφέων, μὴ συνάδουσαι πολλὰς μεταξὺ τῶν γενναίων μεγίστων σύγχυσις, ὅτε μὲν εἰς τὴν ἀληθῆ ἐκτίμησιν τῆς ἀλληλουχίας τῶν ἱστορικῶν γεγονότων, ὅτε δὲ εἰς τὸν ἀκριβῆ προσδιορισμὸν τῶν πόλεων καὶ θέσεων καὶ ἐν γένει τῶν διαφόρων μερῶν τῆς χώρας.

Α'.

Ἡ ἐπαρχία τῆς Ἀρτίας ἢ νοτιωτέρα τῆς Ἡπέρου

ρου ἐστὶ. Ἡ πόλις αὕτη, ἣτις παρέχει τὴν ὀνομασίαν εἰς τὴν χώραν ὀλοκλήρον, περιέχει οὐκ ὀλίγα κείψανα ἀρχαίας πόλεις. Ἴνα δὲ ἀνακαλύψωσι τὴν ἀρχαίαν ὀνομασίαν τῆς πόλεως ταύτης οἱ περιηγηταί, ἤρουνσαν τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς, ὅπως εἴρωσι πῶς ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι ὁ παραρρέων αὐτὴν ποταμὸς. Ἐξ ἐνός δὲ περισταθέντος χωρίου Ἐκαταίου τοῦ Μιλησίου, δηλοῦντος ὅτι ἐκ τοῦ θρους Λάκμωνος βεῖ καὶ ὁ Ἄϊας ἢ Ἄϊος καὶ ὁ Ἴναχος, ἐξήγγων ὅτι ὁ ποταμὸς τῆς Ἀρτίας, τὸ Διπόταμον καλούμενον, βέον ἐκ τοῦ αὐτοῦ σχεδὸν μέρους τῶν ὄρεων τῆς σειρᾶς τοῦ Πίνδου, ἐξ οὗ καὶ ὁ Ἄϊας, ὁ Ἴναχος ἐστὶ· ὅθεν ἐπόμενον ἦν τὴν Ἄρταν οἱ μὲν νὰ ἐκλάβωσιν ὡς τὸ Ἀμφιλοχικὸν Ἄργος, ἐνθα παραρρέει ὁ Ἴναχος, ὁ δὲ Πουκεβίλλης νὰ ἐκλάβῃ αὐτὴν ὡς τὴν πόλιν τῆς Ἀθαμανίας Ἄργοθεν. Ἀλλὰ τὸ Ἀμφιλοχικὸν Ἄργος πρώτην πόλιν τῆς Ἀκαρνανίας καλεῖ ὁ Σκύλαξ (1), καὶ ὁ Στράβων τῆς Ἀκαρνανίας πόλιν ὀνομάζει αὐτὴν μετὰ τὴν Ἀμβρακίαν ἀπαντωμένην (2), ὁ δὲ Θουκυδίδης τῶν Ἀμφιλοχῶν μνημονεύει ὀριζομένην ὑπὸ τοῦ Ἀχελώου ποταμοῦ (3), τὴν δὲ Ἀργεῖαν, ἐνθα ἔκειτο ἡ ἐπιθλασσία πόλις τὸ Ἀμφιλοχικὸν Ἄργος, τίθησι παρὰ τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον (4) ταύτην δὲ ὀριζομένην ὑπὸ τῶν Ἀμφιλοχικῶν ὄρειων (5), τοῦτέστι τοῦ Θυάμου (τοῦ Μακρυνοῦρου) καὶ τῶν Ἰδομενῶν. Ὅθεν ἀριθίμως συνάγεται ὅτι ἡ Ἀμφιλοχία ἐν ἡ ἔκειτο τὸ Ἀμφιλοχικὸν Ἄργος, ὁ καὶ ἡμεῖς Βάλτος ἐπέ, διακρινόμενος ἀπὸ τοῦ Ἐπιπροτέρου τῆς κυρίως Ἀκαρνανίας. Ἴναχον δὲ πρέπει νὰ θεωρήσωμεν τὸν διὰ τῆς Βλῆγας καλούμενης, τοῦτέστι τῆς Ἀργεῖας, βέοντα ῥυακὰ, ὁμοίαν τῷ ὄντι τῷ κατὰ τὸ Πελοποννησιακὸν Ἄργος χαράδρῳδε Ἴναχῳ. Ἀπέχει λέγει ὁ Πολύβιος (6) ἡ Ἀμβρακία στάδια ἑκτὸν ὀγδοήκοντα τοῦ Ἀμφιλοχικοῦ Ἄργους, ὁ δὲ Τίτος Λιούσιος (7) μίλια εἴκοσι δύο καὶ τοσαύτη ἐστὶν ἡ ἀπόστασις ἀπὸ τῆς Ἀρτίας μέχρι τῆς Βλῆγας. Βεῖ δὲ τῶν τοῦ Στράβωνος (8) ἐξάγεται ὅτι τοῖς εἰσπλεύουσιν εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον ἐν δεξιᾷ οἰκοῦσιν Ἑλλήνων Ἀκαρνανεῖς, ἐν ἀριστερᾷ δὲ τῶν Ἠπειρωτῶν οἱ Κασσωπαῖοι μέχρι τοῦ μυχῷ τοῦ κατὰ Ἀμβρακίαν ὑπέρκειται δὲ ἡ πόλις αὐτὴ ἀπέγουσα κατὰ τὸν Σκύλακα (9) καὶ Δικαιάρχον (10) ἡ Διονύσιον τὸν Καλλιφάντος ὀγδοήκοντα στάδια τῆς θαλάσσης. Παραρρέει δ' αὐτὴν, λέγει ὁ Στράβων, ὁ ποταμὸς

(1) Σκύλαξ. συλλογὴ τῶν ἐν ἐπιτομῇ τοῦ πάλαι γεωγραφοῦ ὀριζίων.
 (2) Στράβων τὸμ. 2 σελ. 121 (ἐκδ. σιερρέντ).
 (3) Θουκυδ. βιβλ. 2, κεφ. 102.
 (4) ὁ αὐτός, βιβλ. 3, κεφ. 185.
 (5) ὁ αὐτός, βιβλ. 3, κεφ. 108.
 (6) Πολύβ. βιβλ. XXII κεφ. XIII.
 (7) Τίτι Λιυίι XXXVIII C. X.
 (8) Στράβων τὸμ. 2, σελ. 120.
 (9) Σκύλαξ. συλλογ. Γεωγραφ. κτλ. τόμ. Α' σελ. 39.
 (10) Δικαιάρχ. στίχ. 28.

Ἀραχθός, ἀρχόμενος ἐκ τῆς Στόμφης καὶ Περωῖας· τὴν ὑψηλοτέραν κορυφὴν τοῦ Πίνδου τὴν ὑπὸ τοῦ Ἐκαταίου καὶ Ἡροδότου Λάκμωνα καλούμενην (1), ὁ Στράβων καλεῖ Τύμνην καὶ Τυμφαίους τοὺς εἰς τὰς ὑπὸ τῆς τοῦ Πίνδου πρὸς τὴν Θεσσαλίαν παρὰ τὸν Πηνειὸν οἰκοῦντας.

Ὁ δὲ ποταμὸς Λαῦρος σήμερον καλούμενος, ὁ διὰ τῆς πεδιάδος τῆς Ἀμβρακίας βέων, ὁ Χάρωνος τῶν ἀρχαίων ἐστίν, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν τοῦ Πολυβίου. Διηγέται ὁ ἱστοριογράφος αὗτος, ὅτι ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς Φίλιππος ὁ Δεύτερος, διελθὼν διὰ τῆς Ἠπειροῦ, ἀφίκετο εἰς τὴν χώραν τῶν Ἀμβρακικῶν, καὶ ἐκπορεύσας τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον, ἐκπορεύσας τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον, ἐς στενωπὸν ἐξῆς κατὰ τὸν Ἀκαρνανίων ἱερὸν καλούμενον Ἀκτιῶν (2). Χαραδρὸς δὲ καὶ πόλις Χαράδρα ὑπῆρχον καὶ εἰς ἄλλα τῆς Ἑλλάδος μέρη, καὶ ἐν Φωκίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ (3).

Ὁ δὲ Τίτος Λιούσιος διηγέται ὅτι ἡ Ἀμβρακία ἔκειτο μετὰ τὸν τραχέως λόφον Παράνην καλούμενον (Πετροβούνη σήμερον) καὶ τοῦ ποταμοῦ Ἀράχθου ἢ Ἀρέθωνος, πλωίμου καταστάτης πρὸς τὰς χρεῖας τῆς πολιτοκίας· ἔνευε δὲ ἡ πόλις πρὸς δυσμᾶς, τῆς Ἀκροπόλεως εἰς τὰ ὄρη τοῦ λόφου πρὸς ἀνατολὰς ὕψομένης (4). Ὅταν τις ἀναγνώσῃ τὸ χωρίον τοῦτο καὶ ἐπισκεφθῇ τὴν Ἄρταν, δὲν ὀλεῖ ἀμφιβάλλει ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ Ἀμβρακία, καὶ πολλὰ πιθανὸν εὐρίσκει ὅτι τὸ μὲν φρούριον τὸ Πυρραῖον ἐστὶ ἐν δὲ τῇ μητροπόλει ἔκειτο τὸ Ἀσκληπιεῖον, ὃν ὁ Πολύβιος καὶ Λιούσιος μνημονεύουν, καὶ ἡ δὲ φανερωμένη ὁ ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς ὁ ὑπὸ τοῦ Δικαιάρχου μνημονουόμενος ἐστίν.

Ἡ Ἀμβρακία ὑπῆρξεν ἡ λαμπροτέρα πόλις τῆς Ἠπειροῦ καὶ ὡς ἀποικία τῶν Κορινθίων, καὶ ὡς ὑπὸ τοῦ Πύρρου πρωτεύουσα τῆς Ἠπειροῦ καταστάσα· ἐκοσμεῖτο ὑπὸ περιφανῶν οἰκοδομῶν, ὑπὸ πολλῶν ἀνδριάντων, ἀγαλμάτων καὶ γραφῶν (5), ἀλλὰ μόλις σήμερον ἀποκαλύπτονται ἴχνη τινὰ ἀρχαίων οἰκοδομῶν, μὴ δυνάμενα ποσῶς νὰ εὐκολύνωσι κτλ τὸν προσδιορισμὸν τῆς θέσεως αὐτῆς.

Ὀρισθείσης τῆς θέσεως τῆς Ἀμβρακίας εὐκολότερον δύναται τις νὰ καταβύνη τὰ διαβήματά του εἰς τὰς λοιπὰς τῆς Ἠπειροῦ χώρας.

Ὀυδερμία ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι τὸ ὄνομα Ἠπειρος ἐμερικεύθη εἰς τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος χώραν κατὰ τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν οἱ βασιλεῖς τῶν Μολοσσῶν καὶ ἰδίως Ἀλέξανδρος ὁ Νεοπτολέμου, ὁ ἐν Ἰταλία φονεῦθεῖς, κατέστη κύριος πάσης τῆς χώρας ταύτης καὶ βασιλεὺς τῆς Ἠπειροῦ ὑπὸ τοῦ

(1) Στράβων σελ. 124.
 (2) Πολύβ. βιβλ. IV κεφ. LXI καὶ XLII.
 (3) Πausan. B. X, κεφ. 33 B. IV 33.
 (4) Τίτι Λιυίι XXVIII, C. III.
 (5) Πολύβ. β. XXII κεφ. XIII.

Λιουίου καλεῖται (1)· πρότερον δὲ ἐκάστη ἐπαρχία ἦν γνωστὴ ὑπὸ τὸ ἴδιον αὐτῆς ὄνομα ἀνευ τῆς ἀνάγκης γενικῆς τινος ὀνομασίας τῆς ἐπαρχίας ὀλοκλήρου. Ὁ Θουκυδίδης λαλῶν περὶ Θεσπρωτίας καὶ Κεστρονίης μεταχειρίζεται τὸ ὄνομα Ἠπειρος ὑπὸ τὴν γενικὴν αὐτοῦ σημασίαν· πιθανολογεῖται δὲ ὅτι πᾶσα ἡ Ἠπειρος Θεσπρωτικῆ πρότερον ἐκαλεῖτο, καὶ ἀκαλοῦθος, ἀπ' οὗ ἐμερικεύθη τὸ ὄνομα Θεσπρωτία, περὶ ὁρισθῆναι εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου ὀριζομένην (2). Ὁ Ἡρόδοτος τὴν ἐπαρχίαν ἐν ἡ ἔκειτο ἡ Δωδώνη Θεσπρωτικὴ καλεῖ (3)· ἀλλ' ἡ Δωδώνη ἔκειτο πόρρω τῆς θαλάσσης εἰς τοὺς ἀνωτόπους, ὡς λέγει ὁ Πολύβιος, ἐν τῇ Μολοσσίᾳ, ὡς κατωτέρω βηθήσεται. Ἐκείντος ὁ Ἡρόδοτος (4) τοὺς κατοίκους τῆς Κασσωπίας, καθὼς καὶ ὁ Στράβων αὐτῶς, Θεσπρωτοὺς ὀνομάζει, διότι ἀναφέρει τοὺς Θεσπρωτοὺς τοῖς Ἀμβρακικῶν ἐμφορόντας, τοὺς ἐξ ἐσχάτων χωρίων στρατευομένους μετ' αὐτῶν· ὁ δὲ Λισχύλος τὸν μὲν Δωδωναῖον Δία Θεσπρωτικὸν καλεῖ, τὴν δὲ Δωδώνην Μολοτικὴν (5). Ἀλλὰ ἡ τοῦ Πανουκίου μαρτυρία αἰρεῖ πᾶσαν περὶ τούτου ἀμφιβολίαν, διότι τὴν Ἠπειρον ἀπασκν Θεσπρωτικὴν καλεῖ (6), Θεσπρωτικῆς δὲ τὰς πόλεις Ἀμβρακίαν, Δωδώνην, Ἄρρον, Ὀρόνιον (7), καὶ τὸν ποταμὸν αὐτὸν Ἄδων διὰ τῆς Θεσπρωτικῆς βέοντα ἀναφέρει. Διὰ τὸν ἐρημικὸν λόγον, καὶ διότι ὁ Στράβων ἀναφέρει ὅτι οἱ τραγικοὶ καὶ ὁ Πίνδαρος Θεσπρωτικὴν τὴν Δωδώνην ἐρῆκασιν (8), τὴν θέσιν τοῦ Μαντείου ἐν τῇ Θεσπρωτικῇ τῆς Θεσπρωτικῆς Ἠπειροῦ τινὲς ἀνεζητήσαν.

Ἐνεκα δὲ τῆς συγχύσεως περὶ τὴν ὀνομασίαν τῆς χώρας ταύτης συμπεριελθόντων ἐν αὐτῇ ἔθνη τε καὶ ἐπαρχίαι ἐκτὸς τῶν φυσικῶν ὄριων αὐτῆς κείμεναι. Ὅθεν εὐλόγως ὁ ἡμέτερος κύριος Σεμιτέλος ἐν τοῖς Ἠπειρωτικῶν αὐτοῦ ἀφῆρες τοὺς Αἰθίνας καὶ Τυμφαίους τοὺς κατὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τοῦ Πίνδου καὶ παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Πηνειοῦ οἰκοῦντας, ὡσαύτως καὶ τοὺς εἰς τὴν δεξιᾷ ὄχθῃ τοῦ Ἀχελώου καθήκοντας Ἀθαμᾶνας· ὁμοίως πρέπει νὰ ἀφαιρέσωμεν ἐκ τῆς Θεσπρωτικῆς Ἠπειροῦ τοὺς εἰς τὴν δεξιᾷ ὄχθῃ τοῦ Ἄδου πρὸς τὸ ἀρκτικὸν μέρος Βυλλίνας καὶ Ταυλαντίους ὡς ἔθνη Ἰλλυρικὰ (9)· τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἄδου πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν μετὰ Διονυσίου τοῦ περιηγητοῦ ὡς τὰ πέρι τῆς Ἑλλάδος, ἐνθα δηλ. εἶρεται Ἑλλάδος ἀρχὴ (10). Σητηζόμενοι δὲ εἰς τὸν Θουκυδίδην καὶ ἐν μέρει εἰς τὸν Στράβωνα δυνάμεθα

(1) Τίτι Λιυίι L, VIII, C. XXIV.
 (2) Θουκυδ. β. I, κεφ. 46.
 (3) Ἡρόδοτ. β. II κεφ. 56.
 (4) ὁ αὐτός, β. VIII κεφ. 47.
 (5) Λισχλ. ἐν Περσῶν. στίχ. 829.
 (6) Πausan. β. IV κεφ. 14, 35.
 (7) ὁ αὐτός, β. VI κεφ. 28, β. IX.
 (8) Στράβ. τὸμ. 2 σελ. 176 (ἐκδ. σιερρέντ).
 (9) Στράβ. τὸμ. 2 σελ. 24.
 (10) Διονύσι. Περιηγ. στίχ. 289.

νὰ παραδεχθῶμεν, χωρὶς νὰ ἐνδοιασώμεν, ὅτι ἐπαρχία, ἦτοι ἔθνη τῆς Ἠπειροῦ κυρίως, ἦσαν οἱ Χάωνες, οἱ Θεσπρωτοί, οἱ Κασσωπαῖοι, οἱ Ἀμβρακικῶν οἱ Ἀτιντᾶνες οἱ Παράναῖοι, οἱ Ὀρέσται καὶ οἱ Μολοσσοί.

Συνδυάζοντες δὲ καὶ τὰ ὑπ' ἄλλων συγγραφέων ἀναφερόμενα, δυνάμεθα νὰ περιγράψωμεν τὰς παραλίους ἐπαρχίας ὡς ἀκαλοῦθος. Καὶ ἡ μὲν Χαονία, ἀρχομένη ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἄδου διήκει μέχρι Θυάμιδος ποταμοῦ. Ὁ μέγας οὗτος νομὸς ὑποδιηρεῖτο ἄ — εἰς τὴν χώραν τῶν Ὀριζίων, ἐνθα πρώτη πόλις ὑπῆρχε τῆς Ἠπειροῦ ὁ Ὀριζός, κείμενος παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἄδου, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν τοῦ Ἡροδότου (1), ἐνθα κείτῃ ἡ καθ' ἡμᾶς Ἀυλῶν ἢ πλησίον που· ἐν τῷ τμήματι τούτῳ ὑπῆρχε καὶ ὁ λιμὴν Πάνορμος, τὸ Ἄρρον καὶ Ὀρχεσμός (2) — εἰς τὴν Ἀθαμανίαν ἢ Ἀθαμανίαν, ἐνθα ἔκειτο τὸ Ὀρόνιον, ὑπὸ τὰς Κεραῖνας ὄρη, κατὰ τὸν Πανουκίαν (2), ὡσαύτως αἱ Παλαῖσαι καὶ ἡ Χιμαῖρα, πόλεις ὑπὸ τοῦ Πλινίου μνημονουόμεναι, τοῦτέστιν καὶ καθ' ἡμᾶς Παλιάσα καὶ Χιμᾶρα καὶ γ' — εἰς τὴν Κεστρονίην λήγουσαν εἰς τὸν Θυάμιν ποταμὸν (3), ἐν ἡ ἔκειτο ἡ Φοινίκη παρὰ τὸν ποταμὸν τὸν ἐκβάλλοντα εἰς τὸν πελάγη λιμένα τοῦ Πουβρωτοῦ, ἣτις καὶ τὴν σήμερον Φοινίκη καλεῖται, καὶ οὐκ ὀλίγα εἶρετῖα σὺζόντη· ὡσαύτως καὶ τὸ Ποσειδῖον, ἦτοι οἱ καθ' ἡμᾶς Ἅγιοι Σαράντα (4). Τὰ δὲ ἡμισσαῖαν ὄριον μακρὰν τῆς Κορινθίου εἶρετῖα, ὡς τὰ τῆς Φινότης ὑπὸ τοῦ Πουκεβίλλου θεωρούμενα, ἴσως τοῦ Ἐλικράνου εἰσὶ, τὰ δὲ τῆς Παλαιουβεντίας σήμερον καλούμενης, ἀπέχοντα δέκα μίλια τῆς θαλάσσης, πιθανώτατον ὅτι τὰ τῆς Τιτάνης εἰσὶν, ὡς ἐκ τῶν τοῦ Λιουίου ἐξάγεται (5).

Ἀπὸ δὲ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Θυάμιδος ἀρχεῖται ἡ ἐπαρχία ἡ ἰδίως Θεσπρωτικὴ καλούμενη, ὑποδιαιρούμενη εἰς τὴν Βλακίτιδα (6), κληθεῖσαν οὕτως ὡς ἐλαιοφόρον (7).

Διὰ τῆς χώρας τούτης, ἐνδόξου ἔνεκα τῶν μυθολογουμένων περιπετειῶν τοῦ Θησέως καὶ τῶν λοιπῶν μυθουμάτων, ἔρρεον ὁ Κωκυτός καὶ ὁ Ἀχέριον, ὅστις ἀποτελεῖ τὴν Ἀχερουσίαν λίμνην, καὶ ἐκβάλλει ἀκαλοῦθος εἰς τὸν Γλυκὴν λιμένα· ὑπέρκειτο δὲ αὐτοῦ ἡ πόλις Ἐφυρα, Κίχυρος ἀκαλοῦθος κληθεῖσα· ἐσώζοντο δὲ εἶρετῖα καὶ κίονες κατὰ γῆς ἔρριμμένοι παρὰ τὸν Ἀχέριον εἰς θέσιν καλούμενην Γλυκὴ, ἐνθα ὁ Ἀλφ. Πασσᾶς ἔκτισε μικρὸν φρούριον, ὅταν ἐπολέμηι κατὰ τῶν Σουλιωτῶν, καὶ ἴσως ἐνταῦθα ἔκειτο τὸ Βουχαίτιον ἢ τὰ Βούχαιτα· ἐν δὲ τῇ μεσο-

(1) Ἡρόδοτ. β. IX κ. 93.
 (2) Πausan. β. VI κ. 22.
 (3) Θουκυδ. β. I κεφ. 48.
 (4) Πουκεβίλ (Char XXVI, Voyage en Grèce).
 (5) Τίτι Λιυίι L, XLII, β. XXXVIII.
 (6) Θουκυδ. αὐτοῦ.
 (7) Καὶ τὴν σήμερον τὸ εἶδος τῆς Ὀσίδνης, χωρίῳ τῆς Ἑλλάδος, φημίζεται ἐν Ἠπειρῷ.

στενά του Αώου κατεπολέμησε Φίλιππον τόν Δημήτριον, βασιλέα τών Μακεδόνων, καταδιώκων αυτόν, άφίκετο εις την θέσιν Στρατόπεδον του Πύρρου καλούμενν εν τή Τριφυλία τής Μολοσσίδος και ό μόν καταδιωκόμενος Φίλιππος υπερβās τόν Αυγκώνα, όρος τήν μόν άρκτικήν πλευράν πρὸς τήν Μακεδονίαν έχον έστραμμένον, τήν δέ άνακτολικήν πρὸς τήν Θεσσαλίαν, μετέβη εις Θεσσαλίαν, ό δά στρατηγός τών Ρωμαίων εισήλθεν εις τήν Ήπειρον (1). Έκ τής διηγήσεως ταύτης του Ρωμαίου ιστοριογράφου εξαγεται, ότι ο Φίλιππος και ο Τίτος, διατρέξαντες τήν μεταξύ Αερόπου και Αώου στενήν χώραν, έβησαν εις τό χωρίον Οστανίτζα καθ' ήμās καλούμενον και ό μόν Φίλιππος διά τών όρειών του Ζαγορίου μετέβη εις Θεσσαλίαν, ό δέ Τίτος εισήλθεν εις τήν Ήπειρον όθεν πιθανολογείται ότι έκαλείτο Αυγκών ή σειρά τών όρειών, δι' ής άποτεματίζεται τό Ζαγόριον πρὸς άρκτον ή δέ κοιλάς, ή παρά τόν Αερόπον, ή καθ' ήμās παλαιά Πογογιανή, έκαλείτο Τριφυλία.

Άγνωστον πὸς έκαλείτο τό τής Μολοσσίας τμήμα τό μεταξύ τής κοιλάδος ταύτης και Έλοπίας. Ο Πουκεβίλλης υποθέτων ότι ο Χάραδρος ο Αραχθός έστι, νομίζει ότι τό όρος Ολύτζικα, ή Τύμρη τών αρχαίων έστι, και επομένως καλεϊ Τυμφαίδα τήν παρακειμένην αὐτῇ χώραν.

Έκ τών έβδομήκοντα πόλεων τής Ήπειρου, άς άνέτρεψεν ο Παύλος Αιμίλιος, αϊ πλείσταί ησαν Μολοσσική, λέγει ο Πολύβιος, αλλά πέντε ή έξι μόνον αὐτῶν τά όνόματα περιήλθον εις ήμās. Αίαν πιθανόν έστιν, ότι τής Πασαριώνος πρωτεύουσος τών Μολοσσών, ως δήλον γίνεται εν τών παρ' Πλουτάρχου εν τῷ βίῳ του Πύρρου, εισί τά έρείπια τά παρά τούς Δραμνισσοῦς υπό τήν Ολύτζικα κείμενα, ένθα και τό εύρυχωρότερον τών Έλληνικῶν θεάτρων εις τά βλέμματα του περιηγητοῦ παρουσιάζεται, και τεμάχια κίωνων, εις τόν ναόν Ισως του Αρείου Αιδος άνήκοντα, πρὸ όλιγου εφαινοντο. Ανηκουσίεν εις τήν Φωτικήν τά έρείπια τής Βελλάς, ως οι περιηγηταί αποφαίνονται και ως εν τῷ χάρτῳ του Κεϊπέρου σημειούται, αλλά ή Φωτική έκειτο εις χαμηλόν και έλωδες χωρίον, ένθ' ή Βελλά κείται εις τούς πρόποδας όρους. Παρά τό χωρίον Γιωργάνιστα υπέρχουσι πολλά έρείπια, και Ισως ενταῦθα έκειτο ή Τέκμων πιθανόν ώσαύτως ότι τό Όρβειον έκειτο πλησίον που τής Μόνης τής Αγίας Παρασκευῆς εις τούς όρους καλούμενης. Εις πολλά τής Μολοσσίας μέρη υπάρχουσι έρείπια και κυκλώπεια τείχη μαρτυροῦντα ότι ή χώρα αὐτή ην ποτε πολυάνθρωπος και οικουμένη, άλλ' ασύγγνωστας αρχαιολογική αὐθαιρεσία έστι νά προσδιορίζη τις τά ότινα ή δεινά έρείπια εις τήν δεινά πόλιν, άνου διδομένων τινων. Ο Θεόφραστος, εν τῷ περὶ λίθων, μνείαν ποιείται περὶ Μηλιάδος και Κειμω-

ίρειον τούτων δέν εξαγεται εν έκαλείτο Αερόπος τό εν τῇ δεξιᾷ ή άριστερῇ έχθρ του ποταμοῦ Αώου όρος.
(1) Tit. Livii L. XXXII C. XIII.

λάς γῆς και παρά Τυμφαίους εύρισκομένων, ό δέ Πουκεβίλλης τούς παρά τήν Ολύτζικα, ως έρρέθη, οίκουοντας, Τυμφαίους υπολαβόν, έτι δέ ότι περὶ πόλεων πρόκειται παρά τῷ Θεοφράτῳ και σύγλ. περὶ γαιῶν και λίθων, επιθανολόγησεν ότι τά πλησίον τής Βελτισίας έρείπια εις τήν Μηλιάδα άνήκουσι, τά δέ εις τό άνω Σούλι, τό του Πολυχρόνη καλούμενον, εις τήν Κειμωλίαν.

Πρὸς άρκτον τής Μολοσσίας εκτείνεται άλλη κοιλάς εις τόν Αώον κυρίως απολήγουσα, όριζομένη δέ πρὸς έω υπό του Αερόπου, πρὸς δέ δυμάς υπό τών δίχων διατεμνόντων τήν Ήπειρον όρειών και υπό τών Κεραυνίων αὐτῶν. Καί τό πρώτον τμήμα αὐτῆς τήν έπαρχίαν Δρυϊνουπόλεως, Ανδριανουπόλεως δηλαδή κυρίως, και Αργυροκάστρου άποτελεϊ αὐτή δέ ή χώρα τών Αργυρίων έστιν, ως εξαγεται εκ τινων στίχων του Λυκόφρονος, ένθα μνημονεύεται ή χώρα τών Αργυρίων μετά τας νάπας τών Κεραυνίων. Η δέ λοιπή κοιλάς ή παρά τόν Αώον διήκουσα μέχρι του πρὸς τήν Αύλωνα Νυμφαίου, όπου εξορύττεται ή πύσσα, ή Ατιντανία τών αρχαίων, έστι. Δήλον δέ γίνεται τούτο εν τών του Σούλακος λέγοντος ο υπέρ τής Ορικίας εν μεσογίῳ Ατιντάνες ο (1) ώσαύτως και εκ του περὶ θαυμασίων άκουσμάτων του Αριστοτέλους (κσφ. 24), ένθα γίνεται λόγος περὶ του Νυμφαίου εν τῇ Ατιντανία κειμένου. Εξαγεται δέ εκ τών του Πλουτάρχου του Πολυβίου και Αιουλου, ότι πρώτη πόλις τής Ατιντανίας ην ή Αντιγόνοια, κειμένη ένθα τό Τεπελένιον ή πλησίον που. Έκ δέ τής περιγραφῆς του Αιουλου ειπάζεται ότι ή Φανόνη έκειτο ένθα τό Γαρδικιον (2).

Ποίαι δ' εισιν αϊ χώραι τών Παραουαίων και Ουρεστών; Επὶ του Μελοποννησιακού πολέμου έστρατήγει και τών Ορεστών ο τών Παραουαίων βασιλεύς Ορειδός, Αντίχου του βασιλέως τών Ορεστών αὐτῷ επιτρέψαντος (3), όθεν δύναται τις νά ειπάη ότι γείτονες και πλησιόχωροι ησαν οι λαοι οὔτοι. Έν τῷ χάρτῳ του Κεϊπέρου σημειούται ως Παραουα ή παρά τόν Αώον κειμένη έπαρχία τής Κονιτζης, αλλά πιθανώτερον νομίζομεν, ότι Παραουα έστιν ή εις τήν άριστεράν έχθην του ποταμοῦ στενή και τῷ όντι παραποταμια έπαρχία, μεταξὺ του ποταμοῦ και του Αερόπου κειμένη, και διήκουσα από τών στενῶν του Αώου μέχρι του χωρίου Οστανίτζα ή Πρεμετή και αϊ Καραμουρατάτες κείνται εν τῇ έπαρχία ταύτῃ.

Αλλά πὸς έκαλείτο τό πάλαι ή έπαρχία τής Κονιτζης, ένθα και εν τῇ πόλει και εν τοῖς χωρίοις ή γλῶσσα ή Βλληνική λαλείται, ό Θεουκυδίδης (4) μνημονεύει τών Ορεστών, στρατευομένων μετά τών άλλων Ήπειρωτῶν υπό τήν όδηγίαν του βασιλέως τών Παραουαίων διακρίνει δέ τούς Μακεδόνας, οἱς ηγεν ο βασιλεύς αὐτῶν Περδίκκας, υπήρχεν Ισως και μικρά τις χώρα Ορεστική εν Μακεδονία, ην αναφέρει

(1) Σούλακ, αὐτόθι τομ. Α. σελ. 24.
(2) Tit. Livii L. XLIII, C. XLIII
(3) Θεουκυδ. β. β'. κ. 80.
(4) Θεουκυδ. αὐτόθι.

και ο Λυκόφρων, διότι ο Λιούσιος, περιγράφων τό Κέλετρον, τούτέστι τήν Καστορίαν, χώραν τής Ορεστιάδος ονομάζει άλλ' ο συγγραφεύς οὔτος, διηγούμενος τήν υπό Παύλου του Αιμιλίου διαίρεσιν τής Μακεδονίας εις τέσσαρα τμήματα ή περιοχάς, και απαριθμῶν τούς λαούς τής καταταχθέντας εις έκκoston τών τμημάτων, Αυγκηστὰς μὲν αναφέρει, οὐχι δέ και Ορεστας (1). εαν οι Ορεσται κατέχουν εν τῇ Μακεδονία και μάλιστ' εν τῇ Καστορία, ήδύναντο μάλλον νά συμπράξαι μετά του βασιλέως τών Μακεδόνων Περδίκκα, και του στρατηγῶ τών Λακεδαιμονίων Βρασίδα εις τήν έστρατείαν τήν εις Αυγκῶν γενομένην κατά Αβρίβιλου του Βρουερου βασιλέως τών Αυγκηστῶν (2) άλλ' ο Θεουκυδίδης οὔτε περὶ του πολέμου τούτου πραγματευόμενος, μνείαν ποιείται τών Ορεστών, οὔτε εν τῇ απαριθμῆσει τών λαῶν τής Μακεδονίας, ένθα οι Αυγκηστὰι κατατάσσονται, μεταξύ τών λαῶν αὐτῆς, Ορεστας συγκαταλέγει (3). ό δέ Στράβων εν τῇ Ήπειρῳ κατατάττει τούς Ορεστας, αλλά τούτοις λέγει αναμείκται τά έθνη, τά πρὸς τῇ νοτίῳ τής Ήλληρικῆς όρεινῆς, απαριθμῶν δέ τούς μεταξύ Έγνατίας οδοῦ και τών Κεραυνίων λαούς, τούς τε Βυλλίονας Ταυλαντίους και λοιπούς, πρὸς μεσημβριαν τούς Ορεστας καταλείπει (4). Εαν ο Πολύβιος Μακεδόνες τούς Ορεστας ώνόμασε, δέν πρόκει νά φανῇ παράδοξον, διότι ή χώρα ή εις τήν δεξιάν έχθην του Αώου κειμένη μέχρι του Ιονίου πελάγους Μακεδονία έκαλείτο, λέγει ο Στράβων, και διότι κατακτηθῆ υπό τών Μακεδόνων, και διότι, και διαλέκτῳ και κοινῶ και χλαμῦδι παραπλησίως τοῖς Μακεδόσιν έχρῶντο οι αὐτῶν οίκουντες. Έκ τών ειρημένων συμπεραίνομεν, ότι οι Ορεσται κατέχουν τήν χώραν τής Κονιτζης βοιωτέρμονα οὔσαν τής Μολοσσίας, ως όριζομένην υπό του Αώου και διά τόν λόγον τούτον Έκατατός ο Μιλήσιος παρά Στεφάνῳ τῷ Βυζαντιῷ τούς Ορεστας φύλον Μολοσσικῶν καλεϊ. Όταν δέ τις εκ του χωρίου Οστανίτζα κατοπεύσῃ πέραν του ποταμοῦ, βλέπει τήν Κονιτζαν εις τό άκρον του πεδίου, και υπέρ τήν πόλιν Κυκλάπειον τείχος, δύναται δέ εύλόγως νά πιθανογήσῃ ότι τούτο έστι τό Ορεστικόν Άργος (5). Καί αὐτή έστιν ή πιθανώτερα τής κυρίως Ήπειρου αρχαία χωρογραφία, καθ' όσον δύναται τις εκ τών γεωγράφων και ιστοριογράφων νά εξαγάγη.

B.

Μείζονα έτι δυσκολίαν άπαντᾶ τις εις τήν συ-

(1) Tit. Livii L. XLV. C. XXX.
(2) Θεουκυδ. β. β'. κ. 83.
(3) Θεουκυδ. β. β'. κ. 89.
(4) Στράβων τομ. 3. σελ. 122.
(5) Οι Έλληνες απολείποντες τήν Πελοποννησίαν σημάδιαν του Άργους, υπέρ αργῆς σημαίνει, επλάττον μνημόματα να εξαγῆσαι τας έννομασίας Αμφιλοχικῆν και Ορεστικῶν Άργος, απαρράλληλως απολείποντες τήν Πελοποννησίαν σημάδιαν τής [λέξεως λῶς (λα) ε-πλαττον μνημόματα να ερμηνεύσῃ τόν Λυκίον Απὸλλωνα, Αυκίον Δία, Αυκισσορα, Αυκαθῆν κτλ. άλλ' ή λέξις εμνῆνι εις τά σύνθετα άμφιλόκη, λυκαυγῆς κτλ.

γραφῆν τής αρχαίας Ιστορίας τής Ήπειρου. Τά κατά τούς αρχαιοτάτους χρόνους Ιστορούμενα περὶ τής χώρας ταύτης εισιν δίως άεξβεια και μυθώδη οὔδεμια όμως υπάρχει άμφιβολία ότι και αὐτός έλαθον χώραν μεταναστεύσει και μετοικήσει, ως και εις τας λοιπὰς τής Ελλάδος χώρας, και ότι Αρκαδες και Θεσσαλοι μετόκησαν εις Ήπειρον (1). Μεταξὺ τών λαῶν τής Ήπειρου ο Στράβων μνημονεύει τών Χαόνων και Μολοσσῶν ένδοξοτάτων διά τό άρξαι πάσης τής Ήπειρου, πρότερον δέ τών Χαόνων, και ύστερον τών Μολοσσῶν, οι και διά τήν συγγενειαν τών βασιλέων επί πλέον κήθήθησαν (των Αιαιιδῶν γάρ ησαν), και διά τό παρά τούτοις εἶναι τό εν Δωδώνῃ μαντεῖον παλαιόν τε και όνομαστόν, ό δέ Ηρόδοτος αναφέρει ότι κατά τών Μήδων συνεστράτευσαν μετά τών λοιπῶν Έλλήνων και οι όμοροι τών Αμβρακικῶν Οεσπρωτοῖ, εκ τών εσχάτων χωρῶν (2), αλλά περὶ τής πολιτικῆς καταστάσεως αὐτῶν οὔδεν αναφέρει. Επὶ του Πελοποννησιακού πολέμου αϊ παράλιοι τής Ήπειρου έπαρχιαί ησαν άδασίλευτοι, και εκυβερνῶντο όλιγαρχικῶς, τούλάχιστον τούτο εξαγεται εκ τής φήσεως του Θεουκυδίδου, ένθα μνημονεύονται οι εκ τών αρχικῶν σκίων στρατηγοι, Νικάνωρ και Φώτιος (3). έδασίλευοντο δέ οι τας μεσογίους έπαρχίας οίκουντες Ορεσται, Παραουαί και Μολοσσοί.

Παρά δέ τοῖς Μολοσσῶς ή βασιλεία, λέγει ο Αριστοτέλης, (4) διέμεινεν επί πολλῶν χρόνων διά τήν μετριότητα τών βασιλέων. Καί τῷ όντι από Πύρρου του Αχιλλέως μέχρι Θεορύπου ο Παιουσανίας λέγει (5) έβασίλευσαν δέκα πέντε βασιλεῖς, έν τά όνόματα έμειναν άγνωστα εκτός του Αδμήτου, πρὸς έν κατέφυγεν ο Θεμιστοκλής (6).

Διά τούτους δέ λόγους οι Μολοσσοί απεδίωξαν τόν υἱόν του ευεργέτου τής χώρας Θεορύπου Αλκίεταν, άγνοούμεν γίνωσκομεν μόνον ότι οὔτος κατέφυγε εις τόν Διονύσιον τόν πρεσβύτερον τύραννον τών Συρακουσῶν, ή δέ Διονύσιος συνέδραμεν αὐτόν, και τῇ συνδρομῇ τών Ήλληρῶν κατήγαγεν αὐτόν εις τήν Μολοσσίαν, οι Ήλληριοι εισβαλόντες τήν χώραν εκάκωσαν, τών Μολοσσῶν ήττηθέντων, και πλείους τών μυρίων και πεντακισχιλίων άνδρῶν άπολεσάντων και ήθελε πάθει ή Μολοσσία έτι μάλλον, έν οι Λακεδαιμόνιοι δέν έβοήθουν τούς Μολοσσούς (7) και απεδίωξαν μὲν οὔτοι τούς Ήλληριοῦς, αλλά συνήργησαν φαίνεται εις τήν άποικιατά-

(1) Raoul Rochette, histoire critique de l' etablissemont des colonies grecques Tom. I, p. 213. II, 386.
(2) Ηρόδ. β. VIII, κ. 47.
(3) Θεουκυδ. β. II κ. 80.
(4) Αριστοτέλ. πολιτικ. β. VIII κ. 8 και 9.
(5) Παιουσανίας β'. 1, κ. 2.
(6) Έν τῇ δε τῷ Στεφάνῳ του Βυζαντιῶν περὶ Αιωνιτικῶν μαντεῶν ενδοξῆ του Γρονόσιου προτάσσονται οι αἰώνες δύο Μολοσσικῶν νομοματων, αναγιγνώσκεται δέ εις τό μόν. Κλείταρχος, εις τό δι Στρατονικος βασιλεῖς τών Μολοσσῶν, αλλά τά τῶν ενδοξῶν ενδοξῶν, τούλάχιστον ο Μίοννης, οὔδ' οὔτινα ποιηται τούτων.
(7) Διοδορ Σικελ β. XV κ. 13.

στασιν του Αλκέτα διότι ούτος εξηκολούθει συμ-
μαχῶν τοῖς Λακεδαιμονίοις, ὡς ὁ πατήρ αὐτοῦ Θά-
ρυκος, ἀλλ' ἀκολούθως ἀπέκλιεν εἰς τὴν συμμα-
χίαν τῶν Ἀθηναίων, συνεργήσαντος Τιμοίου τοῦ
στρατηγῶς αὐτῶν (1). Ὁ Αλκέτας χάριν τῆς τῶν
Ἀθηναίων φιλίας ἀπέστειλε τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀρύμ-
βαν ἵνα ἐκπαιδευθῆ εἰς Ἀθήνας· οὗτος δὲ παραλα-
βὼν τὴν βασιλείαν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός,
πολίτευμα τοῖς ὑπαικόσις αὐτοῦ δημοκρατικῶς τῶ
σχῆματι παρεσκεύασεν (et reipublicae formam
composuit) (2). ἐπίστησε δηλ. σύνταγμα πολι-
τείας, δι' οὗ αὐτὸς μὲν ἐβασίλευεν, οἱ δὲ τοῦ λαοῦ
ἀντιπρόσωποι περὶ τῶν τῆς πολιτείας πραγμάτων
ἐβουλεύοντο. Ἀλλ' ἡ κατάστασις αὕτη, φαίνεται,
ὅτι ἄλλοτετασε τὴν ἠθικὴν δύναμιν τῆς μοναρχίας,
καὶ τῆς νομιμότητος, ἀνωμαλίαν περὶ τὴν διαδο-
χὴν προεξήσκησεν, ὥστε ἀντὶ τοῦ νομίμου διαδόχου
Αἰακίδου ἀνηγορεύθη βασιλεὺς μετὰ τὴν Ἀρύμβαν
ἐν τοῦ δευτέρου κλάδου ὁ υἱὸς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ
Νεπτολέμου Ἀλέξανδρος ὁ τῆς Ὀλυμπιάδος ἀ-
δελφός, Φιλίππου τοῦ βασιλέως τῶν Μακεδόνων
εἰς τούτου συνεργήσαντος (3). Φαίνεται δὲ ὅτι ὁ Ἀ-
λέξανδρος οὗτος, ὡς ἐβέβη καὶ πρότερον, ἦνωσε
τῆς ἐπαρχίας τῆς Ἠπείρου, καὶ κατέστη βασιλεὺς
τῆς χώρας ἀπᾶσης· διὰ τὸν λόγον τούτου καὶ Διό-
δωρος ὁ Σικελιώτης τούτον βασιλέα τῶν Ἠπειρω-
τῶν ὀνομάζει, τὸν δὲ προκατόχον αὐτοῦ μόνον βα-
σιλέα τῶν Μολοσσῶν καλεῖ (4). Τοῦ Ἀλεξάνδρου
φρονεῦθέντος ἐν Λευκανοῖς εἰς Ἰταλίαν πρὶν εἰς χεῖ-
ρας εἰσεῖν Ῥωμαίους, τὸν πόλεμον κατὰ Ῥωμαίων
ἄγοντος αὐτοῦ (5), οἱ Ἠπειρώται δὲν ἠθέλησαν
κατ' ἀρχὰς νὰ δεχθῶσι τὸν Αἰακίδην, σύμμαχον
ὄντα τῆς ἐξαδέλφου αὐτοῦ, διὰ τὸ αὐτῆς ἐξου-
σίου ἀκολούθως ὅμως ἐπέτυχεν οὗτος ν' ἀναβῆ εἰς τὸν
θρόνον, ἀλλὰ καταπολεμηθεὶς ὑπὸ Φιλίππου τοῦ
ἀδελφοῦ τοῦ Κασσάνδρου ἐν ταῖς Οἰνιαδαῖς, ἀπέ-
θανεν εἰς τῶν τραυμάτων, οἱ δὲ Ἠπειρώται ἐδέ-
χθησαν εἰς τὴν βασιλείαν Ἀλκέταν τὸν Β', Αἰακί-
δου μὲν ἀδελφὸν πρεσβύτερον, ἐξελασθέντα δὲ ὑπὸ
τοῦ πατρὸς Ἀρύμβου (6) διὰ τὸ ἀκρατὲς τοῦ θυ-
μοῦ, ἀλλὰ μετὰ τὸ πταίσμα αὐτοῦ περὶ τὴν Κασ-
σιώπην, συμβᾶν ἀπέναντι Λυκίσκου τοῦ στρατηγῶς
Κασσάνδρου, οἱ Ἠπειρώται μετὰ τῶν ἀνηλικῶν τέ-
κνων αὐτοῦ Νίσου καὶ Ἠονέως ἐδολοφόνησαν (7).
Ὁ διαδεχθεὶς τὸν Ἀλκέταν Πύρρος ὁ Μέγας, ἐξέ-
τεινε τὴν ἐπικρατίαν τῶν Ἠπειρωτῶν, καὶ τὴν
Ἠπειρον ἐδόξασεν ἡδυνῆθαι δὲ οὕτω νὰ ἀνάπτει
τὴν ἐξασθένειαν τοῦ πρὸς τοὺς βασιλεῖς σεβασμοῦ
τῶν Ἠπειρωτῶν καὶ τὴν τῆς μοναρχίας χαλάρωσιν.
Αἱ δημοκρατικαὶ ἰδέαι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ κυ-
ρίως τὸ ἐπικρατοῦν παρὰ τοῖς Ἑλλήσιν ἀστυκόν

(1) Δ. Σ. 6. XV κ. 26.
(2) Instini L. XV C. 13.
(3) Διοδωρ Σικελ. 6. XVI κ. 72.
(4) Ὁ αὐτ., XVI, 591 872.
(5) Παισα., β. I κ. XI.
(6) Παισα., αὐτόθι.
(7) Διοδ., Σικελ., β. XIX κ. 86.

πνεῦμα, ὅπερ ἐμπόδισε τὴν Ἀχαϊκὴν συμμαχίαν
νὰ γίνῃ τοῦλάχιστον Πελοποννησιακὴ, καὶ τοῦ ὀ-
πίου τὸν ζυγὸν οὕτε ὁ Πλάτων αὐτὸς ἡδυνῆθαι ν'
ἀποτινάξῃ, πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἡ μεταπολίτευσις
ἦν ἐπὶ ἀνεγχεῖν ὁ ἀγαθὸς Ἀρύμβας, ἐξισθάνθησαν το-
σοῦτον τὴν βασιλείαν, ὥστε οἱ διάδοχοι τοῦ Πύρ-
ρου μὴ ἔχοντες τὴν εὐφυλίαν αὐτοῦ, μάλιστα ὀνόματι
βασιλεῖς τῆς Ἠπείρου ὑπῆρχον· διὰ τὸν λόγον τοῦ-
τον ὁ Παισαυνίας λέγει ὅτι ἡ ἀκμὴ τῶν Ἠπειρωτῶν
εἰς τούτου κατέτρεψεν. Τέλος πάντων τὴν Διηθά-
μειαν, τὸν τελευταῖον γόνον τοῦ οἴκου τῶν Αἰακι-
δῶν, ἐπαναστάσεως συμβάσης, ὁ Μίλων ἐν τῇ νου-
τῆς Ἀρτέμιδος καταφυγούσαν κατασπάραξεν (1).
καὶ οὕτως οἱ Ἠπειρώται, ὡς μὴ ὄφειλον, τὴν μο-
ναρχίαν καταλύσαντες εἰς δημοκρατίαν μετέστησαν,
καὶ τὰ ἐν τῇ Θεσπρωτίδι Ἠπειρῶ ὑπὸ ἀναρχίας
ἐβήθη.
Ἡ δημοκρατία τμήντι ἐπήγαγε τελείαν παραλύ-
σιν καὶ ἀναρχίαν. Ὡς ἐπέβησαν, λέγει ὁ Παισαυ-
νίας (2), οἱ Ἠπειρώται βασιλεύεσθαι, τότε ἄλλα
ὁ δῆμος ὑβρίζον, καὶ ἀκοῦσθαι τοὺς ἐν ταῖς ἀρ-
χαῖς ὑπερέωρων· καὶ σφᾶς οἱ Ἰλλυριοὶ τὰ πρὸς τοῦ
Ἰονίου τὴν Ἠπειρον ὑπεροικούντας παρεστήσαντο
ἐξ ἐπιδρομῆς· καὶ ἐκ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἤρξισαν
αἱ καταστροφαὶ τῆς χώρας. Οἱ κάτοικοι τῆς φοι-
νίκης εὐδαιμονοστάτης τῶν ἐν Ἠπείρῳ πόλεων, ὀ-
λιγοροῦντες τῶν πραγμάτων τῆς πατρίδος αὐτῶν,
παρέδωκαν τὴν τῆς πόλεως φυλακὴν εἰς ὀκτακο-
σίους Γαλάτας· οὗτοι δὲ μετὰ τῶν παραπλεύτων
Ἰλλυριῶν συνεννοήσαντες, τὴν πόλιν διήρπασαν, ἐ-
νωθέντες δὲ καὶ μετὰ τοῦ Σκιρδιλαΐδα τοῦ στρα-
τηγῶς τῆς Τεύθαις, βασιλεύσαντες τῶν Ἰλλυριῶν, πᾶ-
σαν τὴν λοιπὴν χώραν κατέστυραν ὁ δὲ περιγρά-
φων τὸ ἀτύχημα τούτου τῶν Ἠπειρωτῶν πικρῶς
κατακρίνει αὐτοὺς, ὅτι βιβρόδουρος κατέστησαν φρου-
ροὺς πόλεως εὐδαιμονοστάτης, καὶ πολλὰς ἀφρο-
νίας ἐχούσης εἰς παρασπόνθησιν (3).
Οἱ Αἰτωλοὶ οἱ τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα πολυειδῶς
κακώσαντες, καὶ τὴν Ἠπειρον πολλὰκις ἐλεηλά-
τησαν. Δορύμαχος ὁ στρατηγὸς τῶν Αἰτωλῶν, λέ-
γει ὁ Πολύβιος (4), ἐπέβησεν εἰς τοὺς ἀνω τόπους
τῆς Ἠπείρου καὶ τὴν χώραν ἐδήου καὶ παραγενέ-
μενος πρὸς τὸ περὶ Δωδώνην ἱερὸν τὰς τε στοὰς
ἐνέπρησε καὶ πολλὰ τῶν ἀναθημάτων διέφθειρε·
κατέσκαψε δὲ καὶ τὴν ἱερὰν οἰκίαν. Μετὰ δὲ τινα
χρόνον ὁ Ἀγήτας ἕτερος στρατηγὸς τῶν Αἰτωλῶν
ἐπεπορεύθη ἐπιπορθῶν πᾶσαν ἀδεῶς τὴν Ἠπει-
ρον (5).
Ἡ τῶν Ἰλλυριῶν βασιλίσσα Τεύθα καταπλα-
γεῖσα τὸ πλῆθος καὶ τὸ κάλλος τῆς ἀγομένης αὐτῆς
κατασκευῆς (πολὺ γὰρ ἡ φοινικὴ διέφερε τότε τῶν
κατὰ τὴν Ἠπειρον πόλεων εὐδαιμονοῦσιν), διπλα-

(1) Instini 2. XXV III C. III.
(2) Παισαυ., β. IV κ. 35.
(3) Πολύβ., β. II κ. 6 καὶ 7.
(4) Πολύβ., β. IX κ. 57.
(5) Πολύβ., β. V κ. 98.

σίως ἐπεβήθη πρὸς τὴν κατὰ τῶν Ἑλλήνων ἀδι-
κίαν (1). Ἀλλ' ἡ ἐπιδρομὴ τῶν Ἰλλυριῶν, καὶ οἱ
ἐμφύλιοι τῶν Ἑλλήνων πόλεμοι ἐξῆλθον μὲν τὴν
Ἠπειρον, δὲν ἐδύναντο δὲ νὰ προεξήσκησιν καὶ τε-
λείαν καταστροφὴν ἢ καταστροφὴ τῆς Ἠπείρου
προπαρασκευάζετο ἐν τῇ φιλοδοξίᾳ τῆς Ῥωμαϊκῆς
ἀριστοκρατίας. Ὁραίην ἢ Ῥώμην ἵνα καταβάλλῃ
πρῶτον τὴν βασιλείαν τῶν Μακεδόνων, ὅπως ἐπι-
τύχῃ ἀκολούθως τὴν κατάκτησιν τῆς λοιπῆς Ἑλ-
λάδος. Ἀποτυχόντος τοῦ στρατηγῶς Σουλπίκιου
εἰς τὴν κατὰ Φιλίππου τοῦ Δημητρίου βασιλέως
τῶν Μακεδόνων ἐστρατείαν, ἡ Ῥώμη ἐνόησεν ὅτι
ὄφειλε ν' ἀποστείλῃ στρατὸν, ὅστις πρὸς τῆς
στρατιωτικῆς ἐμπειρίας νὰ ἐνίσχῃ καὶ σύνασιν καὶ ἐπι-
δεξιότητα πολιτικὴν ἐπρόκειτο νὰ φέρῃ τὴν πό-
λεμον κατὰ τῶν Ἑλλήνων « οὐ πάντα βίβη καὶ πο-
λέμῳ ἀλλὰ πειθῆ καὶ οὐκ ἀλώσιμον, ὡς ὁ
Πλοῦταρχος ἐκφράζεται (2)· ὡς τοιοῦτος ἐξελέχθη
Τίτος Κόϊντος ὁ Φλαμίνιος, ἀνὴρ νέος τὴν ἡλικίαν,
τὴν ὄψιν φιλόανθρωπος, τὴν φωνὴν καὶ διάλεκτον
Ἑλλήνην, καὶ τῆς ἀληθοῦς ἐραστῆς. φιλίας οὗτος
εἰς τὴν Ἠπειρον, εἰρέθη ἀπέναντι τοῦ βασιλέως τῶν
Μακεδόνων, καταλαβόντος τὰ στενὰ τοῦ Ἀώου, εἰς
τὴν αὐτὴν θέσιν εἰς ἣν καὶ ὁ πρὸ αὐτοῦ στρατηγὸς
Σουλπίκιος ὄφειλεν οὖν ἢ νὰ ἐκδιώκῃ τὰ στενὰ,
ὅπερ ἀδύνατον ἦν, ἢ νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν Μακεδονίαν
διὰ τῆς Ἀησαρετίης καὶ Λύγκου, νὰ πάθῃ πολλὰ καὶ
νὰ ἐπιστρέψῃ ἀπρακτος, ὡς ὁ Σουλπίκιος (3). Κατὰ
τὸν καιρὸν τούτον ἐπρώτευσεν ἐν Ἠπείρῳ ὁ ἐκ τῆς
Φοινίκης Χάροψ ὁ Μεγαρέτης ὁ δὲ Τίτος διὰ πολι-
τικῶν τρόπων κατέβησεν νὰ καταστήσῃ φίλον καὶ
εὐνοῦν τῇ Ῥώμῃ τὸ Χάροπα· οὗτος δὲ ἀπέστειλε
ποιμένας τινας εἰς τὸν Τίτον, γινώσκοντας τὴν διὰ
τῶν ὄρεων στενωπὸν καὶ ὀδηγούντες· οὕτως οἱ Ῥω-
μαῖοι προσέβαλον τοὺς Μακεδόνους κατὰ νότων, ἐνί-
κησαν αὐτοὺς καὶ τὰ στενὰ ἐκυρίευσαν· καὶ ὀδεύ-
σαντες διὰ τῆς Ἠπείρου ἦλθον εἰς Θεσσαλίαν, ἐνθα
συνέβη τὸ ἐν Κυνὸς κεφαλαῖς ἀτύχημα τοῦ Ἑλλη-
νισμοῦ, τῶν Ἑλλήνων αὐτῶν ἀτυχῶς συνεργούντων.
Πολιτικῶς ἀνὴρ ὁ Τίτος, καὶ μεγάλων προτερη-
μάτων, ὡς ἐμπροσθεν ἐβέβη, ἡδύνατο εὐκόλως νὰ
ἀπατήσῃ τοὺς ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς δημοκρατικαῖς
προϊσταμένους καὶ τὴν πολιτείαν διέποντας· τὸσφ
μαῖλλον καθ' ἕνα διὰ τὰς ἐν τοῖς πλῆθεσι γενομέ-
ναις ἀλογίαις, ὡς λέγει ὁ Πολύβιος (4) εἶχον οὗτοι
ἀνάγκην καὶ ἐξωτερικῶν φίλων καὶ στηριγμάτων.
Βεβαβίου μὲν ὁ Τίτος, οὗτοι δὲ ἀμβλυώπτοντες ἐκ
τῶν συγκρουομένων φιλοδοξιών των ἐπίστευον ὅτι
ἡ Ῥώμη ἀπέστειλεν αὐτὴν ἵνα ὑποστηρίξῃ τὴν τῶν
Ἑλλήνων ἐλευθερίαν κινδυνεύουσαν ἐκ τῆς ὑπερο-
χῆς τῶν Μακεδόνων· καὶ τοιαύτη πεποιθήσις περὶ
τούτου ἐγεννήθη ἕνεκεν τῆς ἀπειρίας τῶν ἐν τέλει,
ὥστε ὁ Πλοῦταρχος λέγει· « παντάπασιν δὴ τότε

καὶ ταῖς θεραπεύουσι τὰ τοῦ Φιλίππου παρῆσθη Ῥω-
μαίους πολέμησαντας ἦκειν οὐχ Ἑλλήσιν, ἀλλ' ὑπὲρ
Ἑλλήνων Μακεδόσιν (1). »
Διηρθῆ οὖν ἡ Ἠπειρος οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἡ Ἑλλάς
ἅπασα εἰς δύο κίρσεις (2), τούτεστι δύο κόμματα,
τὸ μὲν Ῥωμαῖον, τὸ δὲ κυρίως Ἑλληνικόν· καὶ οἱ
μὲν Ῥωμαῖοι κομματάρχαι διετίθεντο ὅτι ἡ
δημοκρατουμένη Ῥώμη τὰς Ἑλληνικὰς δημοκρατίας
σπεύδει ἵνα σώσῃ ἀπὸ τῆς Μακεδονικῆς τυραννίας,
οἱ δὲ Ἑλλήνων τὴν δουλίαν πολιτικὴν αὐτῆς
ἐνόησαν. Ἐκ τῶν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν μερίδα ἀνα-
κόντων ὁ Πολύβιος τοιοῦτον κατ' ἐξοχὴν μνημο-
νεύει (3) Λυκίσκου τοῦ Ἀκαρνανίου. Προσεβύσε οὗ-
τος εἰς Λακεδαιμόνα, ἐπειράτο νὰ πείσῃ τοὺς Σπαρ-
τιάτας ἵνα μὴ συμμαχήσῃ μετὰ τῶν Αἰτωλῶν.
Συνεμάχησαν οὗτοι, ἔλεγεν εἰς τὸν λόγον αὐτοῦ,
μετὰ βροβόρων ἐναντίον τῶν Ἠπειρωτῶν, τῶν Μα-
κεδόνων, τῶν Θεσσαλῶν, τῶν Ἀχαϊῶν, καὶ σχε-
δὸν ἀπάντων τῶν Ἑλλήνων. Τὸ ἐσπερίον νέφος, ὅ-
περ ἐρχεται δὴ τὴν τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίαν ἵνα
σώσῃ, παρὰ τὴν διὰ τῶν ἐμφυλίων πολέμων καὶ
διχονομιῶν τὰς δυνάμεις ἡμῶν, ἡμᾶς δι' ἡμῶν ἵνα
καταβῆ πειράται, καὶ τὴν κατάκτησιν καὶ ὑπα-
δοῦλασιν τῆς Ἑλλάδος ἀπάσης ἵνα κατορθώσῃ.
Μεταξὺ τῶν Ῥωμαϊζόντων ἦσαν τινες τὰ ναυά-
για τῆς πατρίδος ἐμπορευόμενος ἕνεκα ἀτομικῶν
παθῶν καὶ συμφερόντων, ὅσος ὁ Καλλιμαχῆς ἐκεί-
νος ὁ ἐξ Ἀχαΐας, α ὅς μεγάλων κακῶν ἀρχηγὸς
γένετο, πᾶσι μὲν τοῖς Ἑλλήσιν μάλιστα δὲ τοῖς Ἀ-
χαιοῖς » (4). Ἀλλ' ὁ Ἠπειρώτης Χάροψ εὐκρινῶς
ἐπρόβλεπεν, ὡς ἐκ τῆς σειράς τῆς ἱστορίας δῆλον
γενήσεται, ὅτι ἡ δημοκρατουμένη Ῥώμη τὰς ἐλευ-
θερίας τῶν Ἑλλήνων ὑπεστήριξε. Σύμμαχον δὲ εἰ-
λικρινῆ τὴν Ῥώμην ὑπολαβὼν, τὸν ἔγγονον αὐτοῦ
Χάροπα ἀντίπαυδα κατὰ τὴν ἡλικίαν ὄντα, τοῦ
πατρὸς ἀποθνήσκοντος, μετὰ τῆς καθήκουσας προστα-
σίας εἰς τὴν Ῥώμην ἀπέστειλε, χάριν τοῦ καὶ τὴν
διάλεκτον καὶ τὰ γράμματα τὰ Ῥωμαϊκὰ μαθεῖν (5),
καὶ οὕτως ὁ Χάροψ ἐκ τῆς πολιτικῆς του ἀπειρίας
ἀτίως ἐγένετο τοῦ τοῦ Ῥωμαίου καὶ τῶν Μακε-
δόνων καὶ τῆς Ἠπείρου κρατῆσαι. Προϊόντος δὲ τοῦ
χρόνου ἐνόησαν οἱ Αἰτωλοὶ, οἱ πρῶτοι σύμμαχοι
τῶν Ῥωμαίων, ὅτι μεθάρμοσις δεσποτικῆ γίνεται
καὶ οὐχὶ τῶν ἐλευθεριῶν τῆς Ἑλλάδος ὑποστήρι-
ξις (6). Ὁ δὲ Ἠπειρώτης Χάροψ εὐβέβη εἰς πολλὰ
κρίσιμον θέσιν ὄφειλε νὰ καλύψῃ τὴν ἀπάτην αὐ-
τοῦ καὶ νὰ θεραπεύῃ οὕτω τὴν ἐνοχοποιήθεισιν
φιλαυτίαν του, ἀμα δὲ ν' ἀπολαύῃ ὡς ἀρχηγὸς τοῦ
κόμματος οὐκ ὀλίγων ὕλικῶν καὶ ἠθικῶν συμφερόν-
των, ἢ νὰ δείξῃ μεγαίστην ἀνταπάρνησιν, νὰ γίνῃ
ἀνώτερος τῆς φιλοτιμίας καὶ τῶν συμφερόντων αὐ-

(1) Πλοῦταρχ., αὐτόθι.
(2) Πολύβ., β. XXVI κ. 2.
(3) Ὁ αὐτὸς β. IX κ. 32.
(4) Ὁ αὐτὸς β. XXVI κ. 2.
(5) Ὁ αὐτὸς β. XXX II κ. 13.
(6) Ὁ αὐτὸς β. XXV III κ. 28.

τοῦ μεταπίπτων εἰς ἀντίθετόν φρόνημα. Ὁ καλὸς κληθεὶς οὗτος ἀνὴρ, ὡς τὸν ὀνομάζει ὁ Πολύβιος (1), τὰ πάντα περιφρονήσας χάριν τῆς σωτηρίας τῆς πατρίδος, ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς τῶν πολιτῶν αἰτούντων νὰ θέσῃαι τὴν Ἡπειρὸν ὑπὸ τὴν αἰγίδα ἐνὸς μονάρχου. Πρὸ πολλοῦ ἀτυχῶς τῆς δυναστείας τῶν Δικαιδῶν ἐκλειψάσης, ἀδύνατον ἦν ἐκ τῶν προϋπόντων τῆς χάρας ν' ἀναβῆ τις εἰς τὸν θρόνον καὶ νὰ λάβῃ τὴν διαχείρισιν τῶν πραγμάτων. ὅθεν ὁ Χάροψ ἀπέστειλε πρέσβεις εἰς Χαλκίδα ἵνα παρακλήσωσιν ἐκ μέρους τῶν Ἡπειρωτῶν Ἀντίοχον τὸν βασιλέα, ἐνταῦθα διατρέποντα (2), ὑποσχόμενος νὰ παραδώσῃ αὐτῷ καὶ πόλεις καὶ λιμένας ὅστις οὗτος νὰ τεθῆ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν πραγμάτων, ἐν ἄλλαις λέξεσιν νὰ βασιλεύσῃ.

Ὁ Ἀντίοχος ὑπεσχέθη νὰ ἀποστείλῃ πρέσβεις τοῦς διελθῆσομένους περὶ τῶν κοινῆ συμφερόντων ἀλλὰ κακῆ τύχῃ ὁ ἄθλιος οὗτος βασιλεὺς ἐφρόντιζε μᾶλλον περὶ τῆς λάμπρότητος τῶν ἐορτῶν, αἵτινες ἐμελλον νὰ τελεσθῶσι διὰ τοῦς γάμους αὐτοῦ μετὰ τῆς Κλεοπτολέμου τοῦ Χαλκιδῆος θυγατρὸς, ἧς ἡράσθη πεντηκοντούτης ὢν, ὅθεν ἠτήθει ἐφυγεν εἰς τὴν Ἑρσσον.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Χάροπος ἐχειρίζον τὰ πράγματα τῆς Ἡπείρου οἱ περὶ τὸν Πισσαρῶνον Ἀντίνοα προκατέχοντες καὶ ταῖς ἡλικίας καὶ ταῖς δόξαις. Χάροψ δὲ ὁ νεώτερος ἐπανελθὼν μετὰ τινα χρόνον ἐκ Ρώμης εἰς τὴν οἰκίαν, μετράκιον ὢν μετέωρον τῆ φύσει καὶ πάσης πονηρίας ἐμπλεων, ἐλορῶν καὶ παρετρέβετο πρὸς τοῦς ἐπιφανεῖς ἄνδρας. Βυστάνας δὲ τοῦ πολέμου τῶν Ῥωμαίων πρὸς τὸν Περσῆ βασιλέα τῶν Μακεδόνων, οἱ προϋχόντες τῆς Ἡπείρου καὶ ἰδίως ὁ ἐκ τῆς Τέκμωνος Κεφαλὸς φρόνιμος καὶ στάσιμος ἄνθρωπος συνεβούλευε δικαίαν μὲν ποιεῖν τοῖς Ῥωμαίοις, ἀλλὰ τοῦς Ἡπειρώτας τελείαν οὐδετερότητα τηρεῖν. Ὁ δὲ κακόθυλος Χάροψ διέβαλε τοῦς περὶ τὸν Κεφαλὸν καὶ Ἀντίνοα ὡς φρονοῦντας τὰ τῶν Μακεδόνων οἱ ἄνδρες οὗτοι περιφρονῶντες τὰς διαβολὰς ταύτας στήριζόμενοι εἰς τὴν οὐδετέραν διαγωγὴν τῶν ἰδόντες ὅμως, ὅτι ὅμοιαι διαβολαὶ τῶν περὶ τὸν Ῥωμαίων Δικλακὸν ἐν Αἰτωλίᾳ ἐπιστεύθησαν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καὶ ἐπρόσδεκτοι ἐγενῆσαν, ἰσχυρῶς δὲ νὰ προκαλέσωσιν τὴν εἰς Ῥώμην ἀπαγωγὴν τῶν μὴ Ῥωμαϊζόντων Αἰτωλῶν, ἠναγκάσθησαν μὲν οὗτοι νὰ ἐκλέξωσι τὰ τῶν Μακεδόνων (3), οἱ δὲ λοιποὶ Ἡπειρωτῆται ἐνεμένον εἰς τὴν οὐδετερότητα, ὡς κατωτέρω ἀποδειχθήσεται.

Μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Περσῆος ὑπὸ Παύλου τοῦ Αἰμυλίου καὶ τὴν κατάλυσιν τῆς βασιλείας τῶν Μακεδόνων, ὁ ἄθλιος οὗτος Χάροψ μετὰ τοῦ ὁμόφρονος αὐτοῦ Νικίου καὶ μετὰ τῶν τὰ Ῥωμαίων φρονοῦντων Ἑλλήνων τῶν περὶ τὸν Καλλιμαχίαν ἐκ τῆς Ἀχαΐας, τῶν περὶ τὸν Μισαίπτον ἐκ τῆς

(1) Πολυβ. β. XXVII, κ. 13.
(2) Πολυβ. β. XX κ. 1.
(3) Πολυβ. β. XXVII, κ. 3.

Βοιωτίας καὶ λοιπῶν, συνέδραμον εἰς Μακεδονίαν συγχαρισόμενοι τοῖς στρατηγοῖς τῶν Ῥωμαίων (1). Ὁ δὲ τῶν Ῥωμαίων ἕπατος Παῦλος ὁ Αἰμυλίου διέταξε τὸν στρατηγὸν Ἀνίκιον ἵνα εἰσέλθῃ εἰς τὴν Ἡπειρὸν καὶ ἀπάσας κυριεύσῃ τὰς πόλεις. Παραλελυμένων ὄντων τῶν τῆς Ἡπείρου πραγμάτων ἐνεκεν τῆς ἐλλείψεως πάσης ἐνότιτος, καὶ τῶν κομματικῶν διενέξεων, ἐπόμενον ἦν νὰ ὑποταχθῶσιν ἀνευ ἀντιστάσεως πᾶσαι αἱ πόλεις. Μόνον αἱ Μολοσσικαὶ πόλεις Πισσαρῶν, Τέκμων, Ὀρρέιον καὶ Φυλάκη παρέστησαν ἀντίστασιν τινα (2). οἱ δὲ μεγάλοι ἄνδρες τῆς Ἡπείρου ὁ Ἀντίνοος καὶ Θεόδοτος ἐκ τῆς Πισσαρῶνος καὶ ὁ Κεφαλὸς ἐκ τῆς Τέκμωνος, μὴ θελήσαντες νὰ ἐπιζήσωσιν εἰς τὴν δουλείαν τῆς πατρίδος τῶν, εἰσέβηλον ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἀκμαϊότερων συμπολιτῶν τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατῶν καὶ μαχόμενοι γενναίως ἀπέθανον, λέγει ὁ Πολύβιος (3). μέγιστα δὲ ἐπαινεῖ αὐτοὺς ἀντιπαράθετον πρὸς τοῦς Ῥωδίου τοῦς εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν εὑρεθέντας Δεινῶνα καὶ Πολυάρατον.

Ἡ Ῥώμη δὲν ἠρέσθη εἰς τὴν κατάκτησιν τῆς Ἡπείρου, ἀλλὰ διέταξε τὸν Αἰμυλίαν (4) ἵνα καταστρέψῃ τὰς πόλεις καὶ ἐξανδραποδίσῃ τοῦς κατοίκους (5). Ὁ ἕπατος τῶν Ῥωμαίων μετὰ τῆς συνήθους πολιτικῆς δολιότητος τῶν Ῥωμαίων ἀφῆρσεν ἐκ τῶν πόλεων τὰς φρουράς, εἰπὼν ὅτι θέλει ἀρῆσαι τοῦς Ἡπειρώτας ἐλευθέρους ὡς καὶ τοῦς Μακεδόνας αὐτοῦς, καὶ ταυτοχρόνως ἀνέτρεψεν ἐβδομήκοντα πόλεις τὰς πλείστας Μολοσσικὰς, δέκα καὶ πέντε μυριάδας ἀνθρώπων ἐξανδραποδίσας. τοσοῦτον δὲ πλῆθος λαφύρων ἔλαβον οἱ στρατιῶται, ὅστε εἰς ἑκαστον ἔλαχον διακόσια δηνάρια, εἰς ἑκάστον δὲ ἑπτὰ τετρακόσια, ἐκτὸς τῶν λοιπῶν σκευῶν, ὧν πωληθέντων διανεμήθη τὸ ἀντίτιμον αὐτοῖς.

Ἐφριζαν πάντες οἱ ἄνθρωποι εἰς τὸ βάρβαρον καὶ στυγερὸν τοῦτο ἀνοσιούργημα, λέγει ὁ Πλούταρχος θαυμάζει δὲ καὶ ἀπορεῖ πῶς ὁ Αἰμυλίου ἐπραξε τοῦτο παρὰ τὴν φύσιν αὐτοῦ ἐπικεικῆ καὶ χρηστῆν οὐπᾶν (1) ἀλλ' ὁ ἠθικώτατος καὶ ἀγαθώτατος Πλούταρχος δὲν ἐγνώριζεν ὅτι ἐν τῇ διπλωματικῇ βίβλῳ οὐδαμῶς ἀπαντῶνται αἱ λέξεις εὐγνωμοσύνη, φιλανθρωπία, δικαιοσύνη, ἀλλὰ μόνον τὸ συμφέρον αἵματι ἐπὶ γεγραμμένον. Ἦχον βεβαίως οἱ Ῥωμαῖοι πολιτικὴν τινα πρακτικώτεραν, οἱ δὲ Ἕλληνας συνέχεον τὴν πολιτικὴν καὶ τὴν ἐπιστήμην τοῦ κυβερνᾶν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ τῶν ἡθῶν, ὡς λέγει ὁ Denis ἐν τῷ βραβευθέντι πονήματι αὐτοῦ περὶ τῆς ἱστορίας τῶν θεωριῶν καὶ ἠθικῶν ἰδεῶν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα.

Συνάγεται τῶν ὄντι ἐκ τῶν ἱστορουμένων ὅτι ὁ

(1) Ὁ αὐτὸς β. XXX, κ. 10.
(2) Tit. Livii L. XLV, C. XXVI.
(3) Πολυβ. β. XXX, κ. 7.
(4) Tit. Livii L. XLV, C. XXXIV.
(5) Αὐτόθι.
(6) Πλούτ. Παῦλος Αἰμυλίου.

Ῥωμαῖοι δὲν εἶχον εὐλογοφανῆ πρόφασιν, ἵνα ἐξανδραποδίσωσι δέκα πέντε μυριάδας Ἡπειρωτῶν μετὰ τοσαύτης βαρβαρότητος. Ὅταν ὁ Περσεὺς διὰ τῆς Ἡπείρου διελθὼν ἐπέβαλεν εἰς τὴν Ἀχαρνανίαν, ὁ στρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων Ἀπίος ἠναγκάσθη νὰ ἀρῇ τὴν πολιορκίαν ἐκ τῆς Φανότης, ἐνθα ἐπολιόρκει τὸν στρατηγὸν τοῦ Περσῆος Κλεῦζαν· συνεμάχει μετὰ τοῦ στρατηγοῦ τούτου ὁ Ἡπειρωτῆς Φιλόστρατος· ἀλλ' ἐν σῶμα Χρόνιον καὶ ἄλλοι Ἡπειρωτῆται ἦσαν τεταγμένοι εἰς τοῦς Ῥωμαϊκοὺς λεγεῶνας (1). Ὁσάκτως ὄνταν ὁ Ἀντίνοος καὶ Θεόδοτος, ὡς ἐφῆθη, εἰσέβαλον εἰς τοῦς προαίτιους τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ μαχόμενοι, ὁ νεανίας ἐκ τῶν προϋπόντων τῆς Πισσαρῶνος ἑτέρος Θεόδοτος ἠγόρευσεν εἰς τὸ πλῆθος ὑπὲρ τῶν Ῥωμαίων, καὶ ἠνέχε τὰς πόλεις τῆς πόλεως, ὥστε οὗτοι ἀκονίτι εἰσέβαλον ἐν αὐτῇ (2). Ὅταν τέλος πάντων οἱ τὰ τοῦ Περσῆος φρονοῦντες ἐκ τῶν Μολοσσῶν Θεόδοτος καὶ Φιλόστρατος, πράξαντες πρᾶγμα ἀσεβὲς καὶ παράσπονδον, ἐγραψαν τῷ Περσῆ νὰ ἐπισπεύσῃ γὰρ συλλάβῃ τὸν ἕπατον τῶν Ῥωμαίων Ἀῦλον τὸν Ὀστίλιον διαβαίνοντα διὰ τῆς Μολοσσίας καὶ διευθυνόμενον εἰς τὸ ἐν Θεσσαλίᾳ στρατόπεδον τῶν Ῥωμαίων, οἱ Μολοσσοὶ κατέλαβον τὴν ἐπὶ τοῦ Ἀῶου γέφυραν καὶ ἐμπόδισαν τὸν Περσῆ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Μολοσσίαν· παραγενόμενος δὲ εἰς τὴν Φανόταν ὁ Ἀῦλος κατέλυσε παρὰ Νέστορι τῷ Κροπίου, ὅστις τὸν ἠνάγκασε διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον νὰ μεταβῇ διὰ νυκτὸς εἰς γείτονα χώραν· ἐκείθεν δὲ ὁ ἕπατος τῶν Ῥωμαίων διὰ θαλάσσης μετέβη εἰς Ἀντίκυραν καὶ ἐντέθειν εἰς Θεσσαλίαν (3).

Ἐκ τῶν εἰρημῶνων οὖν καὶ ἐκ τῆς ὀπισθοῦν ἐπιεικοῦς διαγωγῆς τῶν Ῥωμαίων πρὸς τοῦς Μακεδόνας συνάγεται ὅτι ἡ Ῥωμαϊκὴ ὀλιγαρχία ἰδοῦσα τὴν εὐανδρίαν τῆς Ἡπείρου, καὶ τὴν ἀποτελεσθησομένην δύναμιν ἐάν ποτε ἤθελε τεθῆ αὐτῇ ὑπὸ ἑνα ἀρχηγόν, διέταξε τὴν ἐξανδραποδίαν καὶ ἐρήμωσιν αὐτῆς, ὅπως εὐκολόνη τοῦς κατακτητικῶς αὐτῆς σκοποὺς ἐπὶ τῶν λοιπῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν.

Μετὰ τὴν ἀνατροπὴν πασῶν σχεδῶν τῶν πόλεων τῆς Ἡπείρου φαίνεται ὅτι τὴν Φοινίκην, τὸν τόπον τῆς γεννήσεως τοῦ Χάροπος, ἀφῆκαν οἱ Ῥωμαῖοι ἀβλαβῆ, οὐχὶ βεβαίως ἵνα σώσωσι τοῦς συμπολίτας αὐτοῦ, ἀλλ' ἵνα τοῦς ἀφήσωσιν ἐρικρινῶν τῆς πλεονεξίας τοῦ θηριωδαστάτου καὶ σκαιοτάτου ἀνθρώπου τούτου. Ἀφοῦ τοῦς ἐπιζήσαντας ἐπιφανεῖς ἄνδρας τῆς Ἡπείρου ἀνέκρινεν ὁ Ἀνίκιος, τοὺς μὲν ἀνήρσεν τοὺς δὲ εἰς Ῥώμην ἀπήγαγεν, ἀφῆκε τὸν Χάροπα κῆριον ἵνα πράττῃ πᾶσαν ἀμώτητα καὶ παρανομίαν· οὗτος δὲ, λέγει ὁ Πολύβιος, οὐκ ἔστι τῶν δεινῶν, ὅποιον οὐκ ἐποίησε τὰ μὲν δι' αὐτοῦ, τὰ δὲ διὰ τῶν φίλων· ὅπως δὲ σωθῶσιν ἠναγκάσθησαν καὶ ἄνθρωποι τίμιοι καὶ ἀπέχοντες πάσης ἀδικίας πρότερον

(1) Tit. Livii L. XLIII, C. XXIII.
(2) Ὁ αὐτὸς L. XLV, C. XXVI.
(3) Πολυβ. β. XXVII κ. 11. Ἐκ τοῦ χωρίου τούτου τοῦ Πολυβίου ἐξάγεται ἵπικος ὅτι ἡ Φανότη εἵκτο ἐν τῇ Μισσηίᾳ.

νὰ καταταχθῶσι μετὰ τὸ φίλον τοῦ, καὶ οὕτως συνεπισχῶσιν καὶ κοινωνήσιν τὰς ἐαυτοῦ ἀνομίας. Ὁ Χάροψ ἐφόνευσεν τοὺς συμπολίτας αὐτοῦ ἀναφανδῶν κατὰ τὴν ἀγορᾶν, κατὰ τοὺς ἀγρούς, καὶ ἐν ταῖς ἰδίαις οἰκίαις, καὶ πάντων τὰς περιουσίας ἐσφραγίστη· οὗτος μὲν ἐνύμνωσε τοὺς ἄνδρας, ἡ δὲ τῶν υἱῶν ἠμαρτάνουσα μήτηρ αὐτοῦ Φιλότης τὰς γυναῖκας ἔλεγε δὲ ὅτι ταῦτα πάντα κατέπραττε τῶν Ῥωμαίων συνευδοκούντων (1)· περὶ οὗ ποσῶς δὲν ἀμφιβάλλομεν.

Ἀφοῦ ὁ Χάροψ ἤρπαξε πολλὰ, γυμνάσας τοὺς συμπολίτας αὐτοῦ, μετέβη μετὰ τῶν ὀπαδῶν του εἰς τὴν Ῥώμην, ἐλπίζων ὁ σκαιὸς ὅτι ἡ Σύγκλητος ἤθελεν ἐπιπράξῃαι τὰς ἀνομίας του· ἀλλ' οἱ Ῥωμαῖοι πᾶν μέσον μετεχειρίζοντο πρὸς τὸ μεγαλείον καὶ τὴν δόξαν τῆς Ῥώμης, οὐχ ἦττον ὁμῶς καὶ τοὺς προδίδοντας τὴν πατρίδα των περιεφρόνου. Ὁ Μάρκος ἀρχιερεὺς ὢν, καὶ πρῶτος τῆς Συγκλήτου, καὶ ὁ Λεύκιος ἐκώλυσαν τὸν Χάροπα εἰς τὰς οἰκίας των εἰσεῖναι· ὅθεν ἀναχωρήσας οὗτος ἐκ τῆς Ῥώμης, ἐγραψεν ὑπόμνημα πρὸς τὴν ἰδίαν ὑπόθεσιν ἀρμόζον, δικαιολογούμενος ὅτι μετὰ τῆς Ῥωμαίων γνώμης τὰ πάντα ἐνήργει· φθάσας δὲ εἰς Πρεντήσιον ἀπέθανεν. Καὶ συνέβη κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο καθαρμὸν γενέσθαι τῆς Ἑλλάδος, λέγει ὁ Πολύβιος, τῶν ἀλιτηρίων αὐτῆς ἐκ τοῦ ζῆν μαθησταμένον (2).

ΛΑΕΙΟΣ ΠΛΑΛΗΣ.
(Ἔπεται τὸ τέλος.)

ΣΚΗΝΑΙ ΤΟΥ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΥ ΒΙΟΥ.

(Συνέχεια καὶ τέλος. Ἰδε φυλλ. 198.)

—000—

Ὁ Σκμουήλ, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἀπαντήσεως, ἐξέσχιεν αὐτὴν ὀργισθεὶς καὶ εἰπὼν — Πάλιν καμμία τρέλλα! τὴν ἡρᾶ ἄνδρα πλοῦσιον, νέον, εὐμορφον καὶ εὐθυμον, καὶ δὲν τὸν θέλει! Ἀφῆναι τὸ κρέας καὶ ζῆτε τὴν σκιά. Ἄς κάμῃ ὅτι θέλει ἡ ἀνόνη· δὲν ἀνακατόνομαι πλέον εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς.

Ὁ δὲ Βουσσός, ἐνοήσας τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐνεργειῶν τοῦ ἐξαδέλφου του, ἐξεκαρδίσθη γελῶν ὅτε ἀγεγίνωσκε τὴν ἐπιστολήν.

Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν, ἀποθέσας αὐτὴν εἰς τὸ χρυσοφυλάκιόν του, ἤναψε τὸ σιγᾶρον του. Ἰδοὺ δὲ τί ἐν τοσοῦτῳ συνέβη εἰς Νεσεβόρακον. Ὁ λόρδος Ἀβερρόβιλ, κόμισ τῶ Κιλκέννυ, πατρικίος τῆς Σκωτίας καὶ τῆς Ἰρλανδίας καὶ μέλλων διοικητῆς τοῦ Καναδά, κατεδέχθη νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὴν οἰκίαν πλουσιῶν τραπεζίτου, ἕπου ἐμελλε νὰ παρενρῆθῃ καὶ ἡ ἰρὰία Κίρα. Εἰς ἐκ τῶν ὑπηρετῶν του, μαῦρος, ἐπροττάχθη ν' ἀποκρίνεται εἰς ἕλας τὰς ἐρω-

(1) Πολυβ. β. XXXII, κ. 21, 22.
(2) Αὐτόθι.

Ουκ ασετέ ποιήματα του Ζακυνθίου Φραγκού και πολλά έτερα αξιόλογα έργα επικήτων Έλλήνων είναι καρποί των ιδιοκτητών ήμων δένδρων, τους οποίους άνεμοζάλη σκληρά απετίναξεν εις ξένα χωρία.

Αλλά πριν έτι καταβώμεν εις την αίσιατην πελαίστραν των υπέρ πατρίδος αγώνων, επεφάνη αίφνης ή τραγική Μούσα του Ιωάννου Ζαμπέλλου, και την άρδενωπόδ αυτής και Έλληνικήν φωνήν έ χειροκρήτησεν ή Έπτανήσος πρώτη ένθουσιώσα.

Ούτω πριν έτι προκύψη εις την κορυφήν του όρους ή αύγεινός ή άλδών πραναγγέλλει τας χαρμολύτους ήμέρας του έαρος.

Ίδου το πρώτον προς την πάτριον φιλολογίαν βήμα της Έπτανήσου.

Επέλαμψεν μετ' ου πολυ αι ήμέραι της ένδικης άνκαστάσεως, φοβεράι διά την σφαγήν των άρχιερέων και των προκρίτων, ένδοξοι και υπερήφανοι διά τους θριάμβους των Έλληνικών έπλων. Και ή άγγέλη σου Γρηγορίου, ή άλωσις της Τριπόλεως, ή πρώτη νίκη του Μεσολογγίου και πάντα τα πρώτα κατ' ήν και θάλασσαν ένδικά κατορθώματα άνεστάτωσαν την λυρικωτάτην ψυχήν του Ζακυνθίου Σολομού.

Πόδας αίφνης την Έτυλικήν φωνήν, έν ή άνατραφεί έγραφε και έσέπτετο, έσυρεν από των σπλαγγων φθόγγους Έλληνικούς και έφαλε τον μέγαν και ένθουσιώδη προς την έλευθερίαν ύμνον του Καθώς ή ήχος των Μεσολογγιακών πυροβόλων έρθενε μέχρι της Έπτανήσου, συγκινήσεν και καλών εις την πάλην τους προθύμους και γενναίους υιάς της, ούτω και από της Έπτανήσου ή δι' ύδατος του Σολομού μετεδόθη άστραπηδόν εις τους έν Έλλάδι αγωνιζομένους. Διά παντός στόματος έφέροντο τά πατριωτικά έμείνα έπη, και ανεβρίπιζον την φλόγην, έν ή έθερμαίνοντο αι καρδιαί των μαχομένων.

Ας άνθήσθ το χόμα, όπου αναπαύονται λειψάνα ιερά, ή Σολομός και ή Ζαμπέλλος!

Κατεφάνωσε τέλος ή παντοδύναμος τους άγθνας της νέας Ελλάδος, και μετά μικρόν ή Ίανική πολιτεία απέβλε την ξένην γλώσσαν και καθιέρωσε διά παντός την Έλληνικήν.

Βκτοτε οι Έπτανήσιοι άδελφοί έσπευσαν να άσπαθώσι την πάτριον φωνήν, και ένθ αι έφημερίδες, ή Πατρίς και το Μέλλον, ήμιλλώντο περί καλλιτείας προς τας καλλιτέρας των Άθηνων έφημερίδας, ή γλαφυρός κάλαμος του Βράηλα, και του νέου Ζαμπέλλου έτίμα την Έπτανήσον και επλούτισε την ένδικήν ήμων φιλολογίαν.

Και άν κλαίωσι σήμερα ή μέν Λευκάς τον θάνατον του γέροντος Ζαμπέλλου, ή δε Ζάκυνθος την άωρον στέρησιν του Σολομού, διά άλλα ειγενή αυτών θρήνημα τας Παρηγορούσι σήμερα, την μέν Ζακυνθον ή Ιούλιος Τυπάλδος, την δε Λευκάδα ή Αριστοτέλης Βαλαωρίτης.

Και περί μέν των Μηνημοσύων του τελευταίου, έξ ών ένθυμάσαμεν την Θνάσσην Βίγαν και τον Σαμούηλ, επρξματεύθη ήδη ή Πατρίς. Ας έπω-

μεν δε ολίγας λέξεις περί των ποιημάτων του Τυπάλδου.

Αμψήτεροι οι ποιηταί ήσπάθησαν την δημοτικην γλώσσαν. ήμεις δε έν ποιήσει άτμενοι παράδειχόμεθα αυτήν, διότι είναι ή γλώσσα της έποχής και της καρδιας.

Κατά περιεργον σύμπτωσιν δύο θυμάζομεν ήμεις και εκ των ποιήσεων του Τυπάλδου, τον Θάγατον της Χάμκως και το Παιδάκι και ή Χάρος.

Ο θάνατος της Χάμκως είναι καθ' ήμας μικρόν άριστοέργημα.

Πένουσα τά λείσθια ή μήτηρ του Νέρωνος Άλη.

Στο μαύρο κρεβάτι της
Μηλόσσα σπαρνάει,
Γιά δι, μη το θάνατο
Βαρειά πολεμάει.
Ακόμα στα στήθα
Την άγρια ψυχή
Βιάζει με τα δόντια
Η μάνα του Άλη.

Σηκώει το πρόσωπο,
Γυρίζει το βλέμμα...
Και πούν εις την βασην
Στιγμαί αποζητά;
Τηράει και αγωνίζεται
Νά βγάλη μιλιά.

Ένταύθα ή ποιητής σύρει εγκάρδιον επιφώνησιν.

Α θάνατε, σβύσ της
Τό λόγο εις το στόμα!

διότι ή Ονήσκουσα.

... λήμα προμάρακι
Και άλθρου, θα είπής,
Φαρμάκια, μαχαίρια
Εά άφηση του Άλη.

Και άφνει εις τον άξιον αυτής υιόν, κατάρην και κληρονομίαν τά προς τους δυστυχείς κατοίκους του Γάρδικιου φονικά μίσση της.

Η προφορική διαθήκη της φοβεράς εκείνης Επρινήσου έχει βραχάιον λυρισμόν και πάθος έκφραστικώτατον.

Α κόμμε, παιδάκι μου,
Έρμά το Γάρδικι,
Πλατύ κοιμητήριο
Νά βόσκουν οι Λύκοι.
Α πνίς στα αίματα
Μανιάδες, παιδιά,
Παρήνες και γέροντες
Μαχαίρι, φωτιά!

—ο—
Φωτιά και μαχαίρια!
Στην Ισημη άγκαλη
Της κέρης, συντρίψατε
Της νιάς το κεφάλι,
Τό βρέφος που πρέμοντας
Βαστάει το βυζί,
Σφαμμένο εις τα πόδια της
Η μάνα νά είπής,
Μαχαίρι!

Αλλ' έν τη άγωνία του θανάτου εκλείπουνσ πάσαι σχεδόν αι δυνάμεις, πλην του μίσους και βλέπει, φοβεράς όπτασις, τους άδελφούς του Άλη σφαζόμενους και τον Άλην αυτόν κινδυνεύοντα.

Σύρει κραυγήν απογνώσεως και τρόμου, αλλά και του υιού της ή πολιτά κεφαλή κυλλεται εις την κόην και εις τά αίματα.

Έδώ Ονήσκει ή Μέγατρα, ως εις την έπιξε τό φάντασμα του υιού της,

Α βίχεται επάνω μου...
Α μ' επνέει... Άλη!...
Ο χάρος της έπνάζει
Την άγρια ψυχή.

Και εις το Παιδάκι και ή Χάρος εύρίσκονται τεμάχια αξιόλογα, καθ' ή έπιπολάζει ή λυρισμός και τό πάθος. Το άσμάτιον όμως τουτο θεωρούμεν υποδεέστερον της Χάμκως, διότι και ή θνάσση και τό παιδίον παρταίνουσιν επί πολύ τον διάλογον.

Μιστά τας ώραιας ταύτας στροφάς,

ΠΑΙΔ.
Όχι είν' τα βύδα σου,
Και τό κορμί
Με την άγκάλη σου
Είν' κρού πολύ.

ΧΑΡ.
Όσα λουλούδια
Και άνθος που έδωσες
Στρώω στον κέρφο μου.
Νά μη κρούσες

ΠΑΙΔ.
Θάρδη έπιδόνας με
Και άν άνει μιλιάς,
Πολύ ή μακιστόν μου
Εά πικραθή.

ΧΑΡ.
Γνωρίζει ή μάνα σου
Τό πάτημά μου
Σι εύρίσκει γλήγορα
Στην άγκαλιά μου.

Έδν, λέγομεν, μετά τας στροφάς ταύτας τας αξιολόγους και περιπαθείς, δέν έχη ή ποιητής καλλιτέρας—και μά την άληθειαν δυσκόλως γίνονται καλλιτέρας—προτιμώμεν να κλειση το άσμα του, να μένη εις ήμας βραχυτάτη και ανεξέλιπτος ή έντύπωσις της φοβεράς άληθείας ταύτης.

Γνωρίζει ή μάνα σου
Τό πάτημά μου!
Σι εύρίσκει γλήγορα
Στην άγκαλιά μου.

Έδώ έπρεπε να παύσθ ή διάλογος, ή προταπαόμενων ήσως και τινων εκ των μετά ταύτα στροφών έδώ έμέσως έπρεπε να κλειώσι τό άσμα, οι όκτώ τελευταίοι στίχοι του

Η μάνα ή άγρια
Φόβου με μιά,
Και τό παιδάκι της...
Απαξιά,
Στην κείνη βλέπει τό
Στα έσθη γεμάτο...
Τι φιλιά, πρέμοντας,
Αποθνήσκω.

Τότε τό άσμάτιον ήτα μέγ, μικρότερον, άφρον

όμως καλλιτέραν και διαρκή την έντύπωσιν. Εξμωφως έπνέσθ ήταν, παροσκευασμένος εις μάχην, άκνή τά χαλίνα του και σακαπη τά χώματα χρεμετίζων, αλλά μήπως δέν τέπαυν την βρασην και της μικράς χουσαλίδος τά ποικίλα και περικαλλή χρώματα;

Ος άμφοτέροι οι ποιηταί έχουσι κοινά τά προτερήματα, πάθος και φαντασίαν, κοινά τους εύρίσκωμεν και τινά άμαρτήματα, καθ' ή τό ιδανικόν αναζητούντες πλανώνται πέραν του πρέποντος.

Και ή κανών της συγχωνώσεως των φωνηέντων, τό καλόν τουτο προσόν της δημοτικής ποιήσεως, καταπατίζεται ένίοτε χάριν του μέτρου, αι δε λέξεις, ει και ή γλώσσα είναι εκλεκτή και νευρώδης, πολλαγού άκρωτηριάζονται, λιώτες, καθήται, απολογέται, φέγγος (άρχαϊκόν τουτο, αντί άστροφγγίως) σκόραται, βόγκουρε (βογκούνης), βόγκουν (έσογκούσαν) κισθ, γρηθθ.

Τις δύναται να μαντεύσθ ότι λειότες σημάνει λροντάρια και κειθ, έκείνο; Και πού θα φθάσωμεν άν άκρωτηριάζωμεν λέξεις ήδη κρωτηριασμένες; Και ή λαός τας άκρωτηριάζει ένίοτε, αλλά δέν δικαιολογεί τους ποιητάς. Αν ή λαός λέγη έκείνος και έκείος, απολογέται και άπλογέται, ή καλλιτέρας ή προτιμώμεν τό κωμικόν, και ής έκλέγη τά ορθότερα, αποβάλλον τά τεταρτισμένα και λίαν χυδαία, τα ξένα μάλιττα και τά κωκοφωνα.

Καλώς να έλθη λοιπόν ή δημοτική Μούσα, χιλιάκις καλώς να έλθη, όταν καλλιλογώσας φέρη εις ήμας άσματα οια ή Χάμκω και ή Θάρδη Βίγας. Αλλ' άς προσέξωμεν, διότι ή γλώσσα των άρματωλών είναι πολύ δυσκολωτέρα της γλώσσης των λογίων, και μη θέλωμεν να επεκτείνωμεν την ήρωσιν αυτής πέραν του κράτους της ποιήσεως. Ίσως τίνες των έν Άθήναις υπέρ τό δέον άρχαϊκόντων έχουσι άδικον, ως άδικον έχουσι οι την χυδαίολογίαν αποκλειστικώς άσπαζόμενοι. Πάντοτε οι επί τά άκρα βαδίζοντες έπισφαλή τρέχουσι και επικίνδυνον δρόμον. Περί τουτου δε συμφωνώμεν ήμεις μετά του Βαλαωρίτου και άποκρούμεν την γνώμη του Τυπάλδου, όστις και τά σημειώσεις αυτού έγραψεν έν γλώσση δημοτική.

Ας ήτο τουλάχιστον ή γλώσσά του όλως δημοτική άκούσατε!

«... άν ήθελε ή γλώσσα να διατηρήσθ την άρμονία της και έκείνο τό κάτι τι εύλόγιστον, α αύλο, καθαρό διαφανές...» Διαφανές, εύλόγιστο, διατηρώ είναι λέξεις τας όποιαις ούδέποτε μετεχειρίσθη ή λαός της Ελλάδος. Ημεις δέν γνωρίζομεν προσωπικώς ούτε τον Κ. Τυπάλδον, ούτε τον Κ. Βαλαωρίτην, τους γνωρίζομεν όμως εκ των έργων των, και τους αγαπώμεν διά τά έργα των. Ούτε άν επαινέσαντες β,τι καλόν εύρομεν, επεταζώμεν και τινάς επικρίσεις, μη βάρυνθη διά τουτο ή καρδια των. Πιθανόν μέν ότι φέγοντες άπατώμεθα, αλλά και φέγοντες άποδεικνύομεν ότι ειλικρινώς επαινούμεν.

Armenia.

ΓΥΝΑΙΚΕΙΑΙ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑΙ.

(Συνέχεια και τέλος. *Ιδε φυλλ. 198. σελ. 129.)

—000—

Ἐλεγον πρό ὀλίγου ὅτι ὁ συναγελασμός τῶν γυναικῶν, τὰς ὁποίας πανταχόθεν συλλέγουσιν οἱ Ὀθωμανοί, δὲν ἀποτελεῖ ἐθνικὸν χαρακτήρα. Καί τι- ὄντι, ὁ ποικίλος σὺνδὲς κέντρων ἀντί, κατὰ τῆς φυσιολογικῆς θεωρίας τῆς ἀξιοῦσας ὅτι ἡ σύγκρασις τῶν διαφόρων φυλῶν εἶναι ὁ δραστικώτερος τῶν προαγωγῶν τῆς κοινωνικῆς προόδου, νὰ ἀναπτύξῃ φυσικῶς τε καὶ ἠθικῶς τὴν Ὀθωμανικὴν φυλὴν, ἐδημιούργηται ἐξ ἐναντίας νέον τινα χαρακτήρα, ἀξιοσημειώτον μὲν ἐνίοτε, ἀν θέλετε διὰ τὸ κάλλος τοῦ προσώπου, ἀλλ' ἀξιοσημειώτον ἐπίσης καὶ διὰ τὸ δόξασμα τοῦ σώματος καὶ τὸ ἀμύδι τοῦ νοῦς. Αἱ Ὀθωμανίδες τῶν χαρμιῶν ἔχουσι μὲν, ὡς βλέπετε εἰς τὸ στελλόμενον ἀπεικόνισμα, χαρακτήρας προσώπου εὐρύθμου καὶ ὀρθοκλήμου μέλανα καὶ στόμα ἀνάλογον, ἀλλὰ τὸ ἦθος, ἡ ἔκφρασις ἐν γένει, ὡς λέγετε σήμερον, ἐξελέγγει ἡλιθιότητα καὶ κλίσεις κτηνώδεις.

Οἱ ἐκθιασται τοῦ κάλλους αὐτῶν ἐπρεπε νὰ

τὰς ἰδῶσιν ἐντὸς τῶν οἰκιῶν, ὅταν δὲν φορῶσι τοὺς γεροντεῖδες καὶ τὰ γιοσμᾶκια καὶ τὰ μέστια των, μετὰ τὰ σαλβάρια καὶ τὰ ἀντεριά καὶ τοὺς γυμνοὺς πόδας των, καὶ τότε νὰ εἰπωσὶ τὴν γνώμην αὐτῶν περὶ τῆς ὠραιότητος τὴν ὁποίαν τόσῳ θαυμάζουσι. Τὸ κάλλος, κατ' ἐμέ, δὲν συγκροτεῖται ἐκ μόνων τῶν χαρακτήρων τοῦ προσώπου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς κομψότητος τοῦ σώματος, καὶ ἐκ τοῦ ἦθους, καὶ ἐκ τῶν προτερημάτων ἐμείνων τὰ ὅποια ὀνομάζομεν χάριν, ὠραιότεραν καὶ αὐτῆς τῆς ὠραιότητος, ὡς ἔλεγεν ὁ Γάλλος ποιητής « La grâce plus belle encore que la beauté. » Εἶναι δὲ βέβαιον ὅτι ἐν αἱ κάτοικοι τῶν χαρμιῶν ἔχουσι τὸ πρῶτον, στεροῦνται ὅμως ἐξ ὀλοκλήρου καὶ τοῦ δευτέρου καὶ ὄλων τῶν ἄλλων.

Περὶ τοῦ κάλλους τῶν Γραικίδων νομίζω πάντη περιττὸν νὰ ὀμιλήσω· διότι, τῆ βιολογικῆ ἐκείνων ἐκ τῶν Εὐρωπαϊκῶν οἱ ὅποιοι φέγουσιν ἐκ συστήματος πάντα τὰ Ἑλληνικά, ἡ beauté grecque περιέσσωσεν τὸν ἀρχαῖον ἀπαράμιλλόν τύπον τῆς.

Τῶν Ἀρμενίων τὸ κάλλος εἶναι ὡσαύτως ἀδιαφιλονεικητόν· διότι καὶ οἱ χαρακτήρες τοῦ προσώπου εἶναι ἐν γένει εὐρύθμοι καὶ ἡ ἔκφρασις πνευματώδης καὶ ἡ φυσιογνωμία ἑλκυστικῆ· ἀλλὰ τοσοῦτον

Joudala.

παχύνουσι τὸ σῶμα αὐτῶν, ὥστε τῆ ἀλυσία πολλὰ κίς κατὰ τὴν ἀνδρείαν.

Αἱ Ἰουδαῖαι ἔχουσι καθαρὸν δέμα καὶ ὀψιν διαχνοοῦδιζον τὰς ὀφθαλμοὺς των καθιστῶσαι αὐτὰς ὡς διὰ τὸ ὄμμα, δὲν μ' ἐνοήσατε. Σκοπός μου δὲν λεπτὸν γαϊτάνιον, καὶ ἐν τὸ ἀλλήλοιστον ἐνδύμα εἶναι νὰ ἐξελέγξω τὸ ψεῦδος τοῦ δόγματος τούτου, τῶν εἰς τὸ ὅποιον προσαρτῶσιν ἀδιακρίτως ὅπου ἀλλὰ τὴν ἀξιοκατάκριτον εὐκολίαν μεθ' ἧς οἱ ἐξέ- τύχει ἀδάμνατας, ἀλύσεις χρυσᾶς καὶ ἄλλα κο- νου πρὸ πάντων παραδέχονται καὶ γράφουσιν ὅτι σήματα δὲν διέστρεψε κατὰ κράτος τὸ σῶμα των. καταβῆ εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτῶν. Ἐκ τούτου συμ-

Ἄλλὰ, τί κυρίως συνετέλεσεν εἰς τὴν μάρφωσιν περαινέτε πόσον ἀκριβεῖς εἶναι αἱ ἄλλαι περι- και τὴν παγκόσμιον διάδοσιν τῆς ἰδέας ὅτι αἱ ὀ- γραφαὶ των, καὶ μάλιστα αἱ περὶ τῆς Ἀνατολῆς, θωμανίδες εἶναι αἱ ὠραιότεραι τῶν γυναικῶν; τῆς ὁποίας οὐτε τὴν γλῶσσαν γινώσκουσιν, οὐτε Πλὴν τῆς συνηθείας τοῦ ν' ἀντιγράψῃ ὁ εἰς τὸν ἀλ- τὰ ἦδη ἐννοοῦσιν.

Ἄλλὰ καὶ ἄλλο τι ὑπάρχει, κύριε, τὸ ὅποιον τατα εἰς τοῦτο, κατ' ἐμέ, ἡ συγκάλυψις τοῦ προσ- με παρακίνησε νὰ γράψω τὴν παρούσαν ἐάν δὲν ὤπου τῶν γυναικῶν τούτων. Ὁ ἄνθρωπος ἀγαπᾷ ἡμῖν ἐκ τοῦ φύλου ἐκείνου τὸ ὅποιον ἡμεῖς οἱ τὸ μυστήριον φαντάζεται καὶ ἀποδίδει κάλλη εἰς ἄνδρες λατρεύετε, καὶ τοὶ αἰωνίως συκαφαντοῦν- τὰ ἀφανῆ πρόσωπα, διότι, φίλυτος ἄν, δὲν ἔχει τες, ὅλ' ἀπεσιώπων ἀλλ' ἀποῦ μᾶς ὀνομάζετα πῶς ἄλλως νὰ δικαιολογήσῃ τὴν καταπλέγισσάν κοῦφας καὶ ματαίας, δὲν θέλω νὰ κρήσω ὅτι καὶ αὐτὸν ἀκάλυκτον περιέργειαν τοῦ νὰ εἶδῃ ὅ,τι ἡ ματαιότης τοῦ νὰ μὲ κατατάξεται εἰς τὸ τέλος κρύπτεται. Οἱ ἄνδρες μάλιστα ἔχουσι ἀνεξήγητον τοῦ ἔτους μετὰ τῶν ἄλλων συντακτῶν τῆς Παρῆ τᾶσιν εἰς τοῦτο· οὐδὲ κἂν ἕνα ἐγνώρισα, ἀπότον δῶρας, συνετέλεσεν οὐ σμικρὸν εἰς τὸ νὰ σὰς παρα- πρὸ πολλῶν ἐτῶν κατοικῶ ἐνταῦθα, ὅστις νὰ μὴ καλέσω νὰ δημοσιεύσεται τὴν παρούσαν, πιστεύ- δοξάζῃ ὡς ὠραιότερος καὶ τῆς Ἑλένης τοῦ Με- οντες ἐν τοσοῦτον ὅτι εἶμαι νελίου ὄλης ἀνεξικρέτως τῆς φοροῦσας γιοσμᾶκια.

δὲν ἔμετρε. Σ. Κ.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

—000—

ΣΤΟΙΧΗΜΑΤΑ. Γνωστή είναι τῶν Ἀγγλων ἡ μανία περὶ τὸ στοιχηματίζειν. Κατὰ τὰς τελευταίας ἱπποδρομίας, ὑπὲρ ἑνὸς καὶ μόνου ἵππου τοῦ καλουμένου *Beadman*, ὅστις καὶ κατέβαλε πάντας τοὺς ἄλλους, εἶχον στοιχηματίζουσι διάφοροι 480 χιλιάδας λιρών, ἢτοι ὑπὲρ τὰ 13 ἑκατομμύρια δραχμῶν. Ἐξ αὐτῶν ὁ κύριος τοῦ ἵππου ἐκέρδησε περὶ τὰς 840 χιλιάδας ἢ δὲ εἰκῶν τοῦ τροπαιοῦ τοῦ ἵππου, ζωγραφισθεῖσα καὶ τυπωθεῖσα ἐπὶ μανδύλιον ἐπωλεῖτο τὸ ἐσπέρας αὐτὸ τῆς νίκης εἰς τὰς ὁδοὺς τοῦ Λονδίνου, πρὸς μίαν δρ. καὶ λεπ. 40.

Οἱ εἰδότες τὰ μυστήρια τῶν ἱπποδρομιῶν βεβαιοῦσιν ὅτι ἡμίσεως περίπου δισεκατομμυρίου γίνεται κυκλοφορία ἕνεκα αὐτῶν. Καθ' ἑκάστην ἱπποδρομίαν διαγωνίζονται, πενήκοντα ἵπποι, καὶ ὑπὲρ ἑκάστου αὐτῶν γίνονται ἀπίστευτα στοιχήματα. Πολλάκις καὶ ἄλλῃ τὴν περιουσίαν τῶν στοιχηματίζουσι τινες.

Δύο γνωστοὶ ἀθληταὶ *James Morris* καὶ *Philipp Redwood* καλούμενοι, ἐπυμάχησαν ἐσχάτως περὶ τὸ Λονδίνον. Ἡ πυγμαχία διήρκεσε μίαν ὥραν. Νικηθέντος δὲ τοῦ δευτέρου καὶ καταπεσόντος ἡμιθνήους, ἐπροσπάθησαν οἱ περιεστῶτες νὰ ζωογονήσωσιν αὐτὸν διὰ θερμοῦ ὕδατος καὶ οἰνοπνεύματος· ἐπειδὴ δὲ ἐξήκολούθει ἀναισθητῶν, μετεφέρθη εἰς νοσοκομεῖον ὅπου ἀπέβησε μετὰ μικρόν. Ἀφῆκε δὲ χίρην καὶ δύο μικρὰ παῖδια εἰς παντελῆ ἀπορίαν.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΚΙΝΑΣ. Γενεμένης ἐπίσημου καταμετρήσεως τῶν κατοίκων τῆς Κίνας τὸ 1815 ἔτος, εὐρέθητι ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἀνέβαινε εἰς 363 ἑκατομμύρια καὶ 784, 630. Καὶ σημειώτεον ὅτι δὲν συμπεριελήφθησαν καὶ οἱ κάτοικοι τῶν ὑποτελῶν ἐπαρχιῶν, ὡς τοῦ Ἀνακμιτικῆς κράτους, τοῦ Τόγκ-Κόγκ καὶ ἄλλων μερῶν.

Τὸ 1820 διετάχθη νέα ἀπαιθίμησις, ἀλλὰ διέκοπη ἕνεκα τοῦ θανάτου τοῦ αὐτοκράτορος. Ὁ διάδοχος αὐτοῦ, ὁ *Κιεγκ-Φού*, ὁ σήμερον ἡγεμόνευον, ἐπεχείρησε τρίτην τὸ 1842, ἣτις ἐτελείωσε τὸ 1857. Κατ' αὐτὴν ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων συμποσοῦται εἰς 415 ἑκατομμύρια.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς αὐτοκρατορίας, τὸ *Πεκίνον*, κατοικεῖται ὑπὸ ἑνὸς ἑκατομμυρίου καὶ 648, 814. Ἐν δὲ συμπεριληφθῶσι καὶ τὰ ἐξωτερικὰ προάστεια καὶ δύο ἄλλαι συνοικίαι, ἅτινα οἱ Κινέσοι θεωροῦσιν ἀνήκοντα εἰς τὴν πρωτεύουσαν, ὁ πληθυσμὸς θέλει ἀναβῆ εἰς 2 ἑκατομ. 553, 150.

Ἐνεκα τῆς πτωχείας τοῦ ὄχλου, ἡ μέθη εἶναι ἀγνωστός εἰς τὴν Κίναν· αἱ ἐπιδημίαι, πλὴν τῆς εὐφλογίας, εἶναι σπάνιαι, καὶ αἱ γυναῖκες γονιμώταται. Εὐκόλως ἀρα ἐννοοῦμεν διὰ τὴν τὴν ταχέως αὐξάνει ὁ πληθυσμὸς τοῦ Οὐρανίου Κράτους.

ΤΟΙΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΙΣ ΤΗΣ

ΠΑΝΔΩΡΑΣ.

—000—

Ἐπειδὴ ἀσθενήσαυτος τοῦ καθηγητοῦ *K. K. Φραρίτου*, ἀναγκαζόμεθα νὰ διακρίνομεν πρὸς καιρὸν τὸν *Bior* τοῦ *M. Ἀλεξάνδρου*, παραδέτομεν ἐν τοσοῦτοις ἀναγνώσταις, ὡς ἀναγκαστικὸν τι ποτὸν, σὴντομον διήγησιν, ὅπως μάλιστα συγκρασοῦμεν διὰ τῶν δραματικῶν αὐτῆς περιπτειῶν τὸ ἄλλως ἀρρένωτον τῆς ἱστορίας τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας. Τὸ *Ἡμερολόγιον* τοῦ *ἀπὸ ροὺ κέου*, οὐ μόνον θέλει τέρψαι ἀλλὰ καὶ διδάξει ἡμᾶς, ὅτι καὶ τοῦ ἐπιουσίου ἀρτου στερούμενοι, πρέπει, σεβόμενοι τὴν ἀξίαν τοῦ ἰδίου χαρακτήρος, τοῦ καλάρτου τοῦτου τὸ ὅποιον ἐντεπιστεῖθῃ ὁ Θεὸς εἰς ἡμᾶς, νὰ μὴ ἐκτελεθῶμεθα. Ναί μὲν ἡ μέγιστος τῶν κακῶν, ὡς ἔλεγέ τις τῶν ἀρχαίων, ἡ περὶ τὸ ζῆν καλαιπώρια καὶ ὀδύνη, ἡ ὁσάντις μάλατα ἀπὸ πλουσίου γαίη τις πένη· ἀλλὰ μὴ λησμονήσωμεν πώποτε καὶ τὸ ἄλλο, εἰκείνο τοῦ σοφοῦ ἀέλωμα· ἡ ἀπορήσας μὴ ταπεινοῦ, τὰς μεταβολὰς τῆς τύχης γενναίως ἐπίστασο φέρειν. Ἡ κατὰ τοῦτο καρτερία τιμῆ τῆς ἀνθρώπινην γούαι.

Τὸ λοιπὸν τῆς ἱστορίας τοῦ *M. Ἀλεξάνδρου* θέλομεν ἴσως κατορθώσαι νὰ προσφέρωμεν διὰ μῖσε πρὸς τοὺς ἀναγνώστας.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

τοῦ φυλλ. 198.

Σελ. 130. στήλ. 6'. ἐν τέλει τῆς στήλ. 6. εἰς τὴν περιόδον· « διὰ τῆς μεταβολῆς ταύτης τοῦ λόγου τοῦ κρήματος. κ.τ.λ. » ἀντικατάστησον τὴν ἐξῆς· « διὰ τῆς μεταβολῆς ταύτης, 138 ἐκ τῶν νέων δρ. περιέλαβον ἄργυρον ἴσον τῷ περιεχομένῳ ἐν 100 παλαιαῖς· ὥστε ἡ νέα δρ. εἶχεν ὡς ἕγμιστα πρὸς τὴν παλαιάν τὴν ἀναλογίαν τοῦ μικροῦ πρὸς τὸ μέγα Ἀττικὸν τάλαντον. »

Σελ. 131. στήλ. 4. στίχ. 45, ἀντὶ ἀγκύρους ἀνάγει ἐκράτους.

Σελ. 136. σελ. 4. στίχ. 40, μετὰ τὰς λέξεις « ἢ ἀπλὴ σύμπτωσις, » πρόσθεσι τὸν ἐξῆς παράγρανον· « Ἀλλ' ὁ *Dureau de la Malle* ὑποστηρίζει ὅτι ἡ κατὰ τὸν *Lelronne* τυχαία σύμπτωσις ἦτο μάλιστα σύστημα μέτρων καὶ σταθμῶν ἐντέχνως συνημολογημένον κ.τ.λ. »

Τὴν τελευταίαν ταύτην περικοπὴν προσθετέον καὶ εἰς τὸ φυλλάδιον εἰς ὃ ἰδιαιτέρως ἐξεδόθη ὁ λόγος τοῦ *K. Ἰωάν. Σούτσου*.